

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda: Bul. Reg. Ferdinand (József főherceg-ut) 4. Telefon: 151. Sürgőnycim: Közlöny, Arad. :: Az Aradi Nyomda Vállalat tulajdona. Kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: évente 840, félévre 420, negyedévre 210, havonta 70 Lej. Külföldre havonta 50 Lejeltöbb. :: Egyes szám 3 Lej, Vasárnap 5 Lej. :: (Bucurestiben 50 bani felár.) Hirdetések tarifa szerint. ::

Végzetes ukázok

A pénzügyminiszter, aki az adóbehajtások szigorításáról szóló drákói ukázt kiadta a pénzügyi vezérfelügyelőknek, vitathatatlanul messzi van mitőlünk. Mint háboruban a legtöbb generális, bent ül a jólkipárnázott, védelmet és biztonságot nyújtó kabinetben és abban a pillanatban, amidőn parancsát kiadja, fogalma sincs arról, hogy mit is csinálnak mindazok, akikre a parancs vonatkozik...? Nem tudja, hogy a válságok legelső tűzvonalában mi is történik tulajdonképpen Nagy János, vagy Nicolae Popescu közbakával: él-e, hal-e, s ha él, — bírja-e még az iramot...? Nem tudja a pénzügyminiszter sem, hogy mi a tényleges helyzet az adófizetők sorsverte frontján, a csődök, kényszeregyezségek és cégmegszüntetések gránátölésére hullamezőin, mert akkor bizonyára kétszer is meggondolta volna a dolgot, mielőtt parancsát kiadja.

A mindennapi létért folyó küzdelem harcmezéjén azonban sokkal, de sokkalta komplikáltabb a helyzet, mint volt egykor Przemysl, Verdun, vagy a Doberdo srappellverte fensíkjain. Az ott leviharzott harcokat eldöntötte a jobb stratégia, a nagyobb kitartás és a pontosabb élelmezés. A mi pénzügyeink generálisainak taktikájába itt is, ott is beleszólnak a francia szakértők és az ő újmozdulataik után igazodik az államháztartás egész gazdasági haditerve. Ki tudná például megmagyarázni Charles Rist, vagy Roger Auboin uraknak, hogy mi annak a jelentősége, ha egyre több a lezárt redőnyű üzlet Arad főuccán, egyre számosabb a sivár ürességben tátongó bolthelyiség üzleti frontjainkon...? A jelentések emlékeztetnek pokoli módon a régi bulletinokra; ez, meg ez „eltűnt”, az, meg amaz „elesett” — a létért folyó küzdelemben. Nem hisszük, mert nem valószínű, hogy Rist, meg Auboin urak éppoly hidegvérrel tételnék a friss kést Franciaország adófizető polgárainak nyakára, mint ahogyan ezt velünk kapcsolatban ezzel az adószigorítási rendelettel ajánlják. Jól tudják, hogy igaza van a palóc közmondásnak: A kimult birkának már csak egy bőre van.

A pénzügyminisztereink megszokták, hogy csak a máról-holnapra felvetődő pénzkérdésekkel törődjenek. Valószínűleg ez a nyomasztó napl gondja az oka annak, hogy a francia uraknak éppen nem egy másik tanácsán kaptak olyan kétkézzel, amelyben az egyenlő adóztatási eljárás alkalmazását ajánlották pénzügyminisztereink figyelmébe. Az egymást követő kormányok, mint a tékozló gazda, vígan éltek fel az ország erőforrásait, de arra nem volt senkinek gondolja, hogy a pitesti-i polgár is éppolyan arányban kerüljön az adóprás alá, mint az aradi, vagy a máramaroszigeti. Ennek az aránytalan adópolitikai elbánásnak eredményeit láthatja mindenki Erdély, a Bánság, Besszarábia és Dobrudzsa területein, aki egyben ismeri az ókirálysági helyzetet is.

Az aradi üres üzlethelyiségek, a lehuzott redőnyű boltok, néptelen ipari műhelyek lélekszorító képeit idézzük fel most, abból az alkalomból, hogy az újabb adó-ukázt kiadta a kormány. Új pergőtűz indul a pénzügyminisztérium zárt állásai mögött, ahol egy nagy főkönyv fölé hajol a pénzügyminiszter-generális és csak azt látja belőle, hogy a tartozik-oldalon jóval nagyobb számok szerepelnek, mint a követel-oldal. Hajrá! — be kell vasalni a differenciát, — mondja a parancs és a prés újra megindul. Rettegve tekintünk az elkövetkező napok eseményei elé, mert tudjuk, hogy a gazdasági élet már nem bír el további megpróbáltatást. Csak a lehuzott redőnyű boltok, műhelyek száma szaporodik meg, csak a harcban elesett egzisztenciák tragikus katas-

Levelekkel és adatokkal leplezi le Argetoianu a Rist-jelentés okait

Ha tudta volna, hogy ilyen krízis nehezedik Euró-

pára, Argetoianu nem vállalta volna a pénzügyminiszteri tárcát — A leplezés megnehezítené a kormány helyzetét — A szociáldemokraták Flueraşt delegálták aradmegyei képviselőjelöltnek — A nyugdíjasok választási frontja

Románia nem vesz igénybe népszövetségi kölcsönt

Az Universul legutóbbi számában fakszimilével ellátott nagy cikket közöl, amelynek konklúziójaképpen vádat emel a Vaida-kormány ellen, hogy már most, a választási küzdelem első napjaiban törvénytelen letartóztatásokkal terror fejt ki. Gúnyos hangon emlékszik meg a lap Vaida miniszterelnök rendeletéről, amelyben a választások tisztaságának megóvásáról beszél és egy esetet ismertet, amely megmutatja, hogyan fest a valóságban a tiszta választás.

A lap szerint a Dambovita megyei Salcuta községben a választók felelősségre vonták a nemzeti-parasztpárt képviselőit a párt elmúlt kormányzása alatt törtétekért, mire letartóztatták a parasztokat azon a címen, hogy sértették a kormányt. A jegyzőkönyv szerint Hanes nemzeti-parasztpárti képviselőjelölt látogatta meg a választókat, akik közül többen kiabálni kezdtek.

— Hol van a becsületszó? Mi történt azokkal az ígéretekkel, amelyekkel 1928-ban traktáltak bennünket?

Amikor pedig nem kaptak feleletet a kérdésekre, sértegetni kezdték a jelölt személyét. A csendőrség erre „a kormány megsértése” címen letartóztatta Tomescu Miklós nyugdíjast, Neacsu, Ionica, Raducu, Radulescu és Niculescu nevű földműveseket, akik be is ismerték, hogy felelősségre vonták a képviselőjelöltet be nem váltott ígéreteiért. Idézi az Universul a csendőrségen felvett jegyzőkönyvet, amely szerint a megyei prefektus jóváhagyta a letartóztatásokat. A történetek nyomán Dumitriu volt miniszter, a liberális-párt egyik vezetője táviratot intézett Ófelségéhez, akinek bejelentette, hogy a Dambovita megyei prefektus 383—1932. számú rendelete alapján törvénytelenül letartóztattak több választópolgárt és arra kéri az uralkodót, interveniáljon a választások tisztaságának megőrzése érdekében.

— Ha a hatóságok nem védnek meg bennünket — jelenti ki a volt miniszter — kénytelenek leszünk magunk megvédeni magunkat.

A Tardieu-kormány bukása huzta keresztül Argetoianu számításait

Craiovai jelentések szerint Argetoianu pártja tegnap tartotta alakuló gyűlését, amelyen maga Argetoianu is megjelent. A volt pénzügyminiszter nagy beszédet tartott, amelyen kijelentette, hogy ha sejtette volna, hogy Európára ilyen krízis nehezedik, nem vállalta volna a pénzügyminiszteri tárcát. Legnagyobb nehézségeit Tardieu bukása idézte elő és huzta keresztül számításait. Az Rist-féle jelentés ügyében nemsokára elérkez az ideje annak, hogy leveleket és dokumentumokat tár a nyilvánosság elé, amelyek sok mindenre vetnek világosságot. Egyelőre nincs itt az ideje a leplezéseknek, mert nem akarja még jobban megnehezíteni a kormány helyzetét. Bizonytalan időköt élünk ma — jelentette ki — és nem tudni, mit hoz a holnap. Argetoianu végül kijelentette, hogy Vaidának nagy nehézségekkel kell megküzdenie és a választások alkalmával soha nem tapasztalt szenvedélyek lángolnak fel, ami az országra nézve rendkívül káros.

Az Adeverul a választások ellenőrzésére alakult pártközi bizottságról írva megállapítja, hogy a nemzeti-parasztpárti kormánynak, amely a választások után megalakul, nemcsak a pénzügyi helyzet nehézségeivel kell megküzdenie, hanem az egységes ellenzéki blokkal is.

A demokrata liberális-párt, amelynek élén Jean Th. Florescu áll, választási kartellt kötött a kamatellenes ligával. A kormánynak a zsidó párttal folytatott tárgyalásai megszakadtak, miután a zsidó párt túl nagyszámu mandátu-

mot követelt. A párt a jövő héten eszközli jelöléseit.

A szociálisták megejtették jelöléseiket, a melyek szerint Aradmegyében listavezetőként Flueraşt delegálták. Biharmegyében dr. Böszörményi, Kolozsmegyében Popper Géza a párt listavezetője.

A jasi-i nyugdíjasok szövetsége országos kongresszusra hívta össze a katonai és polgári nyugdíjasokat. A kongresszus célja az, hogy az ország nyugdíjasait egységes frontba tömörítse a választás alkalmával.

Cáfolják a népszövetségi kölcsönt

Kormánykörökben erősen cáfolják azt a hírt, mintha Románia népszövetségi kölcsönt akarna igénybevenni. A kormány — mondja a cáfolat — értékesíteni akarja Rist tanácsait és ezért hívja be az országba a népszövetségi pénzügyi szakértőket. Kölcsönről azonban szó sincsen.

A fővárosi lapok arról vélnek tudni, hogy a közeljövőben nagyobb változások történnek a diplomáciai karban. Bilciurescu meghatalmazott miniszter, akit a bécsi követségre akartak helyezni, Brüsszelbe kerül Grigorcea volt budapesti, jelenleg brüsszeli követ helyére, akit a külügyminisztériumba rendelnek belső szolgálatra. Brediceanu bécsi és Clita Davilla washingtoni meghatalmazott minisztereket, akiknek áthelyezése volt esedékes, megerősítik jelenlegi állomáshelyükön.

falkja nő egyre nagyobbra, míg egyszer... Mig egyszer maga az adófőnök, a pénzügyi inspektor is becsukhatja boltját és jelentheti:

a kapott parancsot végrehajtottuk, pénzügyminiszter ur, — de közben az áldozat ki-szenvedett. (J.)

Önálló lista összeállításáról érkezett utasítás Aradra a Magyar Párt központjától

Kedden délben intézőbizottsági ülés lesz az aradi Magyar Pártban — Semmiféle külön tárgyalások nem folytathatók a párt keretében — Az utólag felvett választók névsora az aradi városházán — Dr. Velcsov Géza sikeres intervenciója —

Általános érdeklődéssel tekint Arad és Aradmegye magyarsága a szombat déli tizenkét órára összehívott elnöki tanácsülés elé, amelyen a Magyar Párt aradi tagozatának vezetői a jelölések kérdésében döntenek. A Magyar Párt kolozsvári központjától a mai napon le is érkezett a várt átirat, amely felhívja az aradi tagozatot, állítsa össze haladéktalanul listáját. Az átiratból kivehető, hogy a pártközpont nem szándékozik egyik párttal sem lepaktálni, amennyiben arra hívja fel az aradi tagozatot, hogy

önálló listát állítson össze és ne tűrjön semmiféle külön tárgyalásokat a párt keretében.

Amennyiben később mégis tárgyalásokra kerülne a sor — jelenti ki a pártközpont felhívásában — úgy a párt kolozsvári központja dönt az ügyben és adja meg utasításait a tagozatoknak. A Magyar Párt vezetősége felhívja az aradi tagozatot, hogy a parlamenti képviselő-jelöltjeinek listáján a legnagyobb körültekintéssel, a helyi viszonyok alapos mérlegelésével készítse el és

legkésőbb június 22-ig terjessze fel Kolozsvárra jóváhagyás végett.

Végül összetartásra hívja fel Erdély magyarságát, mert a mai nehéz idők közepette van a legnagyobb szükség az egységre.

A pártközpont utasítása nyomán tehát holnap délben dönt az aradi Magyar Párt elnöki tanácsa a jelölések kérdésében, majd az összeállított listát az intézőbizottság elé terjeszti megerősítés végett. Az elnökség már intézkedett az intézőbizottság összehívása iránt is, amennyiben

kedden déli tizenkét órára hívta össze.

Miután már kevés idő áll rendelkezésre a pártközpont által megállapított terminusig, az aradi Magyar Párt vezetősége elhatározta, hogy a jelöltek listáját táviratilag közli a kolozsvári központtal.

A választási előkészületek közben javában folynak a Magyar Párt Zrinyi-uccal irodájában. A technikai előkészületek már megtörténtek, az összes nyomtatványok készen állanak, úgy hogy a jelöltek személye feletti döntés után nyomban megindulhat a propaganda. Valószínűleg már a holnapi elnöki tanács ülésén jelölik ki az egyes propaganda-bizottságokat is, amelyek úgy Aradon, mint a megye összes községeiben fejtenek ki beható tevékenységet a magyar lista jelöltjei érdekében. Készen áll már a választásokban résztvevő pártbizalmak névsora is, amelyet a listával együtt terjesztenek az aradi törvényszék elé. A pártiroda

A Banca Nationala újabb rendelete lehetetlenné teszi a külföldre utazást

**Igazolni kell, hogy a kivitelre szánt összeg valóban szükséges is —
Bucurestiben letartóztattak egy valutauzért**

Bucurestiből jelentik: A Banca Nationala újabb szigorítást vezetett be a külföldre vihető valuták kérdésében. Eddig elegendő volt, ha valaki bemutatja a Banca Nationala-nál utlevelét és vasuti jegyét és engedélyt kapott huszezer lej értékű valuta kivitelére. Most azonban újabb visszaélésekre jöttek rá és ezért a Banca Nationala külön szertvet létesített, melynek hivatala lesz felülvizsgálni az egyes kérelmeket és dönteni a kivihető valuták összege felett. A kérvényhez nemcsak az utlevelét és vasuti jegyet kell mellékelni, hanem egyéb iratokat is, amelyek beigazolják, hogy az utazónak tényleg annyi pénzre van

egyébként az irodát órákban állandóan rendelkezésére áll az aradi vagy aradmegyei magyar választópolgároknak és minden utbaigazítást megad. Velcsov Géza dr. helyettes elnök, aki jelenleg a párttagozat ügyeinek élén áll, naponként megjelenik az irodában, ahol megadja a szükséges utasításokat.

Az aradi járásbírósg ma átküldötte a városnak a felebbezések során utólag felvett választók névsorát. Mint megtört, Velcsov dr. interveniált az ügyben, teljes sikerrel. A városházán már meg is kezdték a pótlista összeállítását, úgy hogy mindazok, akik felebbezésük folytán kimaradtak a szavazók listájából, a mostani választások alkalmával már gyakorolhatják szavazati jogukat.

Erős hittel és bizalommal indul meg az energikus munka az aradi Magyar Pártnál, a melynek vezetői biznak abban, hogy a magyar egység ismét diadalt fog aratni a hevesnek ígérkező küzdelemben.

A beérkező jelentések egyébként arról adnak hírt, hogy több városban a Magyar Párt már megejtette a jelöléseket. Marosvásárhelyen a képviselői lista élén dr. Willer József, a szenátorin dr. Szoboszlai László áll. Nagyváradon Hegedűs Nándor a képviselői és dr. Thury Kálmán a szenatori listavezető, míg Dévén a Magyar Párt gróf Kendeffy Gábor földbirtokos nevével indul a küzdelemben.

Az állami tisztviselők két részletben kapnak fizetést

A folyó évi fizetési utalványokat beszámítják az ideai adóba

Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztériumban tegnap értekezletet tartottak Stănescu tanácsos elnökletével. Megállapították, hogy az adók nagyon lassan folynak be és emiatt az állami tisztviselők fizetését két részletben egyenlítik most ki. Az egyik részletet június huszadikán fizetik ki, a másikat július első napjaiban. Gondoskodik a pénzügyminisztérium a hadsereg ellátásáról is.

A pénzügyminisztérium egyébként ma rendeletet adott ki, amelyben megengedte, hogy az 1932. évben kiadott fizetési utalványokat az 1932. évi adóhátralék javára lehet befizetni.

A pénzügyminisztérium megállapításai szerint, a Banca Nationala által rendelkezésre bocsátott egy milliárd lejből nem tudják teljesen kifizetni a tisztviselőket, miután első sorban a májusi hátralékok kerülnek kiutalásra.

szüksége mint amennyinek kivitelét kérvényezi. Az új rendelet ugyszólván lehetetlenné teszi a külföldre való utazást.

A bucuresti-i szigurancafevezérigazgatóság ma tartóztatta le az első rajtacsipett valutauzért. Egy Ovanez Rotarian nevű egyén érkezett Constancából a fővárosba és valuták eladásával foglalkozott. A rendőrség nyomára jött az üzletnek és letartóztatta. Összesen 151 Napoleon-aranyat, 187 török-aranyat, 400 papirdollárt és 44 papír fontsterlinget találtak nála. A pénzt elkobozták és a letartóztatott valutauzért az ügyészségre szállították.

Az Avarescu-kormány volt belügyi államtitkára Aradon

A Városi és Falusi Dolgozók Blokkja benyújtotta jelölő-listáját.

Érdekes politikai múlttal rendelkező ember érkezett ma Aradra: Bucsan Coriolan, az Avarescu-kormány egykori belügyi államtitkára, aki nevét általánosan ismertté tette a kisebbségek előtt. Bucsan választási ügyben, mint Avarescu marsall politikai adjutánsa érkezett Aradra és megbízatásának teljesítése után az éjszeli gyorssal el is hagyta a várost. Bucsan Pascuti Sever dr. aradi közjegyzővel tárgyalt hosszasan, akinek különben vendég is volt.

Egy másik mozzanataként a mai nap politikai jellegű eseményeinek, az aradi törvényszék elnöki ügyosztályán egy negyventagu küldöttség letette a hatodiknak beérkezett képviselő-jelölőlistát a falusi és városi dolgozók blokkja nevében. A lista vezetője Stoica Rudolf, mint képviselőjelölt, szenátort nem is jelölték. A törvényszék a listát, mivel az előírásoknak megfelelt, szabályszerűen elfogadta.

Életbelépett az álláshalmozásról szóló törvény

Állami vállalatok igazgatósági tagjai fixfizetést nem kaphatnak

Bucurestiből jelentik: Mironescu pénzügyminiszter ma körrendeletben közölte, hogy az álláshalmozásról szóló törvény életbelépett és annak rendelkezéseit szigorúan fogják venni. A rendelet közli azt is, hogy az autonóm pénztárak és állami vállalatok igazgatósági tagjai a jövőben semmiféle fixfizetést nem kaphatnak, hanem tilésenként lefeljebb ötszáz lejes tantiémet utalhatnak ki számukra.

Ezután kiegyenlítik a fizetéseket június első részére, míg a második félhónap kifizetésének idejét külön királyi dekrétum állapítja meg.

Ma aláírták a Banca Nationala és a kormány között létrejött megállapodást az egymilliárdos hitel kérdésében. Mironescu pénzügyminiszter utasítást adott a tisztviselői fizetések számiejtésére, míg a Banca Nationala utasította vidéki fiókjait, hogy a számfeljett összegeket az egyes pénzügyigazgatóságok rendelkezésére bocsássák.

Auboin, a Banca Nationala mellett működő francia szakértő, június végén érkezik haza. Előreláthatólag magával hozza a kölcsönt folyósító jegybankok hozzájárulását az egymilliárdos kiutalás ügyében.

A temesvári tőzsde memorandumuma a valutakorlátozások megszüntetése miatt

Kedvezőtlenek a hivatalosan megállapított devizakurzusok.

Temesvárról jelentik: A temesvári tőzsde vezetőségének nevében ma Brebenariu Vasile a tőzsde ügyvezető elnöke részletes memorandumot küldött Lugojanu kereskedelmiügyi miniszternek a valutakorlátozás megszüntetése érdekében. Brebenariu dr. a memorandumban kifejti, hogy a korlátozás teljesen megbénítja az exportot. A Banca Nationala által felszámított közvetítési jutalék megdrágítja az árut, ezenkívül a megállapított devizakurzusok rendkívül kedvezőtlenek az exportőrökre nézve. Lehetetlen állapot keletkezett a hajón érkező áruknál, miután a hajóstársaságok követelik a fuvardíj kifizetését és addig nem adják ki az érkezett árut, amíg számlájukat ki nem egyenlítik. Ezzel szemben hónapok telnek el, míg a kifizetésre jóváhagyás érkezik.

A Hoover-moratóriumot bizonytalan időre meghosszabbítják az érdekelt európai államok

Macdonald feltűnést keltő kijelentése --- Papen német kancellár nagy beszéde a jóvátételek fizetése ellen --- Franciaország elutasító magatartása a német állásponttal szemben

Németország után Olaszország is megtagadja a hadiadósságok fizetését

Lausanneból jelentik: A lausannei konferencia, amelyről annyit konferenciáztak, beszéltek és tárgyaltak, már jóelőre lassan kibontakozik a komoly problémák megvitatásának homlokterében. A tegnapi megnyitói ülés után, ma — már előre kiszivárgott hírek szerint — programra kerül a dunai államoknak nyújtandó pénzügyi segély és a kormányközi adósságok végleges rendezésének előkészítése. Mindenekelőtt Németország fizetési kötelezettségének további helyzete kerül szóba. Megállapodás olyan irányban, hogy a Német Birodalmat továbbra is felmentsék fizetési kötelezettségei alól, csak az Unio hozzájárulásával jöhet létre.

MacDonald ma feltűnést keltő kijelentést tett. Elmondotta, hogy az angol, francia, olasz, japán és belga kormányok elhatározták, miszerint a július elsején lejáró Hoover-moratóriumot határidő megjelölése nélkül meghosszabbítják.

Németországban több a munkanélküli, mint más országban

Papen a délelőtti zárt ülésen hatalmas beszédben ismertette a német álláspontot. Reflektált Macdonald megnyitói beszédére, megállapította, hogy a konferenciának nem az a feladata, hogy jogi szempontokból vizsgálja a jóvátétel kérdésének komplexumát, ellenkezőleg: az adott helyzetet, a jelenlegi tény-körülményeket kell megvizsgálni és mérlegelni. Németország képtelen, teljesíthetetlen terhek alatt nyög és még újabb terhekkel kellett megterhálni a birodalmat, hogy az államélet funkcióit egyáltalában fenn lehessen tartani. A munkanélküliség nagyobb, mint bárhol a világon. Ezután rátért a jóvátételek detaillizálására, erősen hibáztatja, hogy a Hoover-féle lélegzeti idő felhasználatlanul maradt. Teljesen téves az a feltevés, — fűzte tovább a gondolatláncot a német kancellár — mintha Németország túlhatalmas konkurrensé fejlődhetik, ha politikai adósságaitól megszabadul. Az infláció nem fokozta a versenyképességet, ezzel szemben a jóvátételek terén eddig nem történt egyéb, mint újabb és újabb kísérletek.

Maximális terheket róttak ránk s most ime, itt az eredménye. Az eredmény az egész világ gazdaság mai helyzete. Az utolsó évek tapasztalatai szerint, a jóvátételek teljesítése lehetetlen. A jóvátétel nem épít: ellenkezőleg, rombol. A cselekvés órája elérkezett. A történelmi feladat elvégzésénél teljes munkát kell végezni, csak így lehet remélni a jobb jövőt.

Herriot válasza Németországnak

Papen beszéde után Herriot szólalt fel. A francia kormány kötelessége a francia érdekeket védeni, de tudtára akarjuk adni a német népnek, hogy érzékünk van az adott helyzet felismerésére. A tárgyalások alapja csakis a szerződéses tiszteletbentartása, különülési pontja pedig a baseli szakértői jelentés lehet. Tudatában van a francia kormány annak, hogy válságot élünk. A francia kormány elismeri az univerzális megoldás szükségességét. Európa elégtelen a megoldáshoz. A jóvátételek általános törzése igaztalanul sújtaná Franciaországot. Bár a jóvátételek kérdése tulajdonképpen német-francia ügy, ennek eseményeit sok más állam is megérezni. Az adósságok és jóvátételek csak egy okát képezik az általános válságnak, megoldás pedig nem lehetséges úgy, hogy egyik államról másik államra toljuk át a terheket. Gazdasági béke

A lausannei konferenciával kapcsolatban egyébként a Times legújabb száma rendkívül erélyes hangú vezércikket közöl, melyben szilárdan állást foglal a rövid moratórium terve ellen és követeli a jóvátételi kérdés végleges megoldását. A vezércikk többek között kifejti, hogy Angliát valósággal elkészerítene, ha a lausannei konferencia újabb halasztást jelentene ebben a kérdésben. Németország eddig husz milliárd márkánál jóval többet fizetett ki jóvátételi adósságok feijében s most a német kormány dolga a hitelező államokkal való megegyezést létrehozni. A háborús adósságok kérdése, — írja a Times — a jóvátételtől külön megoldható.

nincs politikai béke nélkül, tehát ezt a körülményt is alaposan megfontolás tárgyává kell tenni.

Herriot beszédéből arra következtetnek politikai körökben, hogy Franciaország elutasító magatartást tanúsít s Németországtól politikai garanciákat akar, főképpen az egyenlőség elvének elejtéséről van szó.

Nem történnek leépítések a volt ACSEV

Megnyugtató nyilatkozat az aradi műhelyfőnökség részéről — Nem érkezett nyelvvizsgára vonatkozó rendelet

Politikai okokból nem lehet szakembereket munkanélkülivé tenni

Az aradi magyar vasutasok körében általános riadalmat okozott az a hír, amely szerint a CFR vezérigazgatósága elhatározta, hogy újabb nyelvvizsgálatnak veti alá a magyar vasutasokat. A hírek arról számoltak be, hogy a vasut ismét leépítéseket tervez, még pedig oly módon, hogy azokat a magyar vasutasokat — elsősorban pedig az ACSEV-től átvetteket — akik nem felelnek meg a vizsgákon, elbocsátják a CFR szolgálatából. A vasuti műhely alkalmazottai közül többen felkeresték a műhelyfőnökséget és felvilágosítást kértek a nyelvvizsgák kérdésében, mire megnyugtató választ kaptak illetékes helyen. Miután ez a hír száz és száz magyar vasutast érdekel, az Aradi Közlöny munkatársa kérdést intézett a vasuti műhelyfőnökséghez, amely a következő információt adta:

— Semmiféle rendelet, amely nyelvvizsgát írna elő, Aradra nem érkezett, sőt szó sincsen arról, hogy ilyen rendeletet kiadnának. Arról sincsen szó, hogy újabb leépítések történjenek a volt ACSEV vasuti műhelyben, miután annyi munkával rendelkezünk, hogy újabb munkásokat kellett felvennünk és helyenkint két turnusban, tizenhat órát dolgoztatunk. Ha az eddigi hiteket továbbra is megkapjuk, úgy a leépítések veszélye sem áll fenn nálunk. A műhelyfőnökség felvilágosítása min-

Chamberlain olvasott fel ezután nyilatkozatot, amely azt hangoztatja, hogy Anglia kész lemondani a jóvátételről, ha a többi állam is ilyen álláspontra helyezkedik. Angliától nagy áldozat ez, de nem riad vissza ettől sem a világ gazdaság talpraállításának reményében.

A Daily Telegraph egyébként igen szimpatikus hangon ír a lausannei konferenciával kapcsolatosan Papenről, akiről megállapítja, hogy nem tipikus junker, sőt mindenkit meglepett szerénységével, szimpatikus fellépésével.

A Daily Express szenzációs intervjút közöl Mussolinivel. A duce kijelentette, hogy a jóvátételek, hadiadósságok korszaka elmúlt. Ez a két fogalom halott, el van temetve. Ha Németország nem mond, jelentette ki Mussolini a lehatározottabban, akkor Olaszország is nemet mond!

Németország nem tud fizetni

Herriot után felszólaló Chamberlain beszéde élénk megbeszélés tárgyát képezi. Chamberlain kijelentette, hogy az egész angol közvélemény nézete, miszerint Németország nincs abban a helyzetben, hogy a közeljövőben esedékes fizetési kötelezettségeinek eleget tudjon tenni. Örömmel üdvözölte az angol pénzügyminiszter éppen ezért azt a tényt, hogy az őt hatalom már a konferencia első napján nagyfontosságú megállapodást írt alá. Gyors döntésre van szükség, szögezi le a brit kormány álláspontját a miniszter s Anglia kész mindegyik fél fáradozását támogatni. Az eddigi áldozatokra való tekintet nélkül Anglia további áldozatokra is kész a cél érdekében.

Az angol pénzügyminiszter után Nosconi olasz delegátus emelkedett szólásra s kifejtette, miszerint nem hiszi, hogy az eddigi módszerekkel valamit is el lehetne érni. A megoldás csakis az olasz kormány ismeretes álláspontja alapján érhető el, a megoldásra irányuló munkálatokat az egyenlőség és szolidaritás eszméjének kell fűtenie. A délutáni ülést fél négy órakor nyitották meg s a zárt ülésen Belgium, Japán, Románia és Jugoszlávia delegátusai fejtették ki kormányaik álláspontját. A konferenciát egyébként vita nélkül elnapolták keddig.

vasuti műhelyében

denesetre megnyugtató hatással lesz az érdekeltekre, akik már félve várták a különböző híradásokban jelzett újabb torturákat. Nagyon helyesen is van ez így, mert a CFR igazgatóságának végre be kellett látnia, hogy politikai okokból nem szabad lelkiismeretes és szakképzett embereket munkanélkülivé tenni. Az a mozdonyvezető nagyszerűen végzi el feladatát és pontos, lelkiismeretes munkása az államnak, ha nem is bírja tökéletesen az állam nyelvét. Ha ma még nem is tud jól románul, de azért hü és becsületes állampolgár, akit nem szabad most sújtani, a kenyérétől megfosztani csak azért, mert a nehéz, fárasztó szolgálat közepette nem birt kellő időt fordítani a nyelvtanulásra.

CORSO-MOZGO mai műsora: VERIVÓK

A LEGNAGYOBB ÉLMÉNY, mert nem stúdióban készült, hanem végigvezet Afrika őserdőin vadállatok és vad törzsek között. E filmben látható a benszülőttek tiltott tánca, melyet eddig nem engedtek filmre felvenni.

Ma délután 3 órakor:

ALMARSALL! Hangos katonai vigjáték. Vlasta Burián és Roda-Roda. — Jegy Lei 8.

Vasárnap d. e. 11½ órakor MATINÉ.

VÉGE A DALNAK (Das Lied ist aus.) Liane Haid. Willy Forst.

Az aradi „Repülőnap” végleges programját összeállították a városházán

A katonai és polgári hatóságok értekezlete. Repülőraj érkezik Bucurestiből. A vendégek fogadtatása. Ünnepegy a vármegyeház kertjében

A pénteki nap folyamán Aradváros új közigazgatási vezetője, Botioc Elek dr. bemutatkozó és tisztelő látogatásokat tett Albu Livius interimár-bizottsági alelnök kíséretében az aradi egyházi, katonai, igazságszolgáltatási és polgári hatóságok vezetőinél. A tisztelő látogatásokat félbeszakította az az értekezlet, amely a polgármesteri kabinetben tilt össze délelőtt 11 órakor. Ezen az értekezleten az új városi interimár-bizottság tagjainak legnagyobb részén kívül megjelent Iovanescu őrnagy, Giorgiuti őrnagy, Moga Romulus dr. aradi rendőrkész, Giurgiu Romulus rendőrigazgató és Muresan János városi főmérnök.

Az értekezleten a városi közigazgatási és katonai hatóságok képviselői a vasárnapi napszabású „Repülőnap” végleges és hivatalos programját beszélték meg, melyet elkészülte után Lázár Ágoston dr. megyei prefektus elé terjesztettek, hogy esetleges módosításait még a mai nap folyamán keresztülvezzesse. Ennek megtörténte után a katonai parancsnokság végérvényesen összeállította a vasárnapi „Repülőnap” programját, amelyet alább ismertetünk:

A hivatalos ünnepek pontosan vasárnap délután öt órakor kezdődnek meg. A vasárnap „Repülőnap”-ot megelőzőleg azonban egy nappal előbb, szombaton délután, pontosan 5 órakor érkezik Bucurestiből a repülő-raj, amelyet személyesen Rujinski generális, az ARPA országos elnöke vezet. Rujinski tábornokkal együtt érkezik Stefanescu tábornok, az ARPA vezérigazgatója, Sturdza repülő-őrnagy, az ARPA vezérítettára, Popa, Pantazsi repülő-kapitányok, Cojan, Cosoveanu repülő-főhadnagyok, Manolescu, Ivanovici és Dodani repülő-áltisztek.

Az érkező előkelő bucaresti-i vendégeket szombaton délután a katonai és a polgári hatóságok élén Balacescu Constantin tábornok, az aradi I. lovasdivízió parancsnoka, Lázár Ágoston dr. megyei prefektus és Botioc Elek dr. városi interimár-bizottsági elnök fogadják az aradi repülő-állomáson. Balacescu tábornok az ARPA aradi csoportjának vezetősége nevében, Botioc dr. városi interimár-bizottsági elnök pedig a város lakossága nevében fogja üdvözölni az érkezőket.

Röpcédulákat szórnak a repülőgépekből

A szombati fogadtatás után este fél kilenc órakor a bucaresti-i repülőgépeknek egy őrnagy fog keringeni Arad városa felett, tolmácsolva a repülőraj üdvözlését a lakosság számára. A keringő repülőgépek szórócédulákat és manifesztumokat fognak leszární a magasból a lakosság számára, amelyek az országos polgári repülő-akció célkitűzéseit és a másnap ünnepek programját fogják ismertetni. Este háromnegyed kilenc órakor a bucaresti-i előkelőségek a Fehér Kereszt-szállóbeli lakostályaikba vonulnak vissza, majd este 10 órakor harkott kezdődik a Dacia-étteremben, mellyel a szombati nap programja véget is ér.

A vasárnapi „Repülőnap” nagyszabású ünnepei reggel kilenc órakor kezdődnek meg. Amint az Aradi Közlöny mai számában is teljes részletességgel jeleztük, a repülőgépek defilálnak a város felett, majd két Junkers-típusú repülőgép sétarepüléseket fog végezni megszabott időtartammal. Arad városa felett. A séta-repüléseket az ARPA aradi tagozati vezetősége abból a célból rendezi, hogy Aradváros nagyközönségéből mindenki repülhessen, aki csak erre kedvet érez és a szükséges anyagi feltételekkel rendelkezik. Egy felszállás díja 200 lej, köztisztviselők és diákok számára pedig 100 lej. A nagyközönség sétarepülésének céljaira a két Junkers-gépet a rendezőség déli 12 óráig biztosította.

Délután öt órakor kezdődnek meg az aradi légi-kikötő hivatalos felavatásának ünnepe-

gei. Gheorghiu görög keleti lelkész rövid beszéd kíséretében szenteli fel Aradváros új, nagyraihivatott intézményét, majd Botioc Elek dr. Aradváros interimár-bizottsági elnöke átveszi a város polgársága nevében a légi-kikötőt. Mindez egy félóra alatt le fog zajlani a hivatalos program szerint. Ezután kerül sor annak a repülőgépnek az ünnepélyes keresztelésére, amelyet Aradváros nagyközönségének áldozatkészsége folytán vásárolt meg az ARPA aradi vezetősége. Az új repülőgépnek „Arad” nevet szánták keresztelők: Balacescu tábornok, Lázár Ágoston dr. megyei prefektus és Botioc Elek dr. városi interimár-bizottsági elnök. Az avatáson a keresztelőkön kívül beszélni fog Rujinski tábornok is, az ARPA szervezetének országos elnöke. A keresztelő-ünnepek lezajlása után különböző repülő-

Türr tábornokot konstantinápolyi kalandja miatt zárták ki a hadseregből

Érdekes történelmi dokumentumok egy aradi uriaszongy birtokában — Az aradi vértanúk családtagjainak levelei — „Ocsmány hóhér-palossá lett a kard”

Miért nem jöhetett el Türr tábornok Aradra a vértanúk emlékűnnepélyére

Sok olyan eseménye van a történelemnek, amely pár évtized múltával egészen más beállítást kap, mint amilyenek az akkori idők több-kevésbé elfogult kutatói beállították. És sok olyan alakja is van az egyes nemzetek történelmének, amely az évek elsuhanásával szintén változáson megy át. A magyar szabadságharcban is volt rá eset. Az árulónak bélyegzett Görgeyt később rehabilitálta a közvélemény és az esztendő elmúltával más színezetet nyert a magyar nemzet egyik legnagyobb tragédiája: a világiosi fegyverletétel.

Csak kevés beavatott tud arról az érdekes levélgyűjteményről, amely az 1848-as eseményekkel foglalkozik és jelenleg egy aradi uriaszongy tulajdonát képezi. A gyűjtemény Salacz Gyula, Arad egykori polgármesterének tulajdona volt és később fia, Salacz Gyula volt radnai főszolgabíró örökölte, aki tizenöt esztendővel ezelőtt özv. Schwarcz Jánosné aradi nyelvtanárnőnek ajándékozta. A levelek abból az időből származnak, amikor kiadták a hősvértanúk kivégzését tárgyaló albumot, amelyet elküldöttek a kivégzettek családjának. És sorban érkeztek a köszönőlevelek özv. Damjanichné, Leintgen gróf fiától és Lahner György Párisban élő leányától. De van a gyűjteményben levél Klapka Györgytől, Kofnárom várának hősvédjétől, Perczel Miklós honvédezzredéstől, aki így ír többek között Salacz polgármesterek:

— Nem mehetek el a vértanúk emlékűnnepélyére, mondja hát el valamelyik bajtárs helyettem a keresztény legendának gyönyörű szavait.

— Ocsmány hóhérpalossá lett a kard — írja más helyen Perczel — a hivatkozó üldözőnek kezében. Legyőzte a marttyrok vérével szentté lett bitófa...

A legérdekesebb történelmi dokumentuma azonban a Salacz-hagyatéknak egy levél, amelyet Krivácsy József volt 48-as tüzérezredes írt, aki az akkori polgármesterhez írt levelében sulyos vádakkal illeti Türr tábornokot és tiltakozik az ellen, hogy meghívják az Aradváros által a vértanúk emlékére rendezett emlékűnnepélyre. Krivácsy levele különösen sulyos, mert a volt tüzérezredes a budapesti 48-as honvédegyelet elnökeként közölte vádjait Türr tábornok ellen, akinek jelenléte „beszennyezi az ünnepelet” — mint Krivácsy írta.

— Miért lenne Türr meghúva — szól a

mutatványokat mutatnak be a bucaresti-i pilóták: a) repülés különböző formációkban, b) akrobatikus légi mutatványok, c) ugyanez formációkban, d) Looping the Loop, stb. A repülő-ünnepek lefolyása alatt a repülőterén buffet-áll a nagyközönség rendelkezésére.

Vasárnap este 8 órakor népiünnepély lesz a megyei prefektúra kertjében, 20 lejes belépti-díjjal. Arad jótékony nőegyleti különféle pavilonokat állítanak fel, amelyekben élelmiszereket, konfettit, pezsgőt fognak árusítani a repülőpropaganda-alap céljai javára. A népiünnepélyen a 93. aradi gyalogezred katonazenekara és a Dacia-kávéház jazz-zenekara felváltva játszik.

Az aradi repülő-ünnepek rendezőbizottsága az Aradi Közlöny utján kéri fel Aradváros polgárságát, hogy a bucaresti-i repülő-raj szombati délutáni fogadtatásán minél nagyobb számban jelenjen meg az arad-gáji repülő-terén. A nagyközönség rendelkezésére a rendezőség egy külön autóbusz-járatot állított be, amely szombaton délután 5 órától esti kilenc óráig, vasárnap pedig reggel 9 órától esti kilenc óráig fog permanenciában közlekedni. Az autóbuszok a repülőter felé a Dacia- és a Városi-kávéházak előtti uttestről indulnak: egy retour-jegy ára oda-vissza 12 lej.

levél — hiszen ő honvéd nem volt, akkor, a mikor mink a népek szabadságáért harcoltunk, ő mint osztrák őrmester Olaszországban az olaszok ellen harcolt és csak akkor szökött meg, amikor már vége volt az osztrák-olasz háborúnak. Azt mondják, hogy a szárad pénzével is megszökött. De kicsoda az a Türr — folytatja levelét az ezredes — egy közönséges kalandor. Mint őrmester szökött meg, az olasz kormány őtet a magyar légiohoz hadnagynak nevezte ki. Ezen dicsőségben volt 1 hónap része, azután a légio feloszlott és ő világnak ment. És 1859-ben magát Garibaldinál mint magyar ezredesnek adta ki.

— A krimi háboru idején — szól továbbá a vádirat — Constantinápolyba jön a legnyomorultabb állapotban. Hámory Ede honvéd tüzérhadnagy befogadja őtet házában, mindennel ellátja és háladatosságából elcsábítja nejét (az úgynevezett tüzér-Mariskát). Hámory elvált nejétől, midőn Türr becsület-szavát megadta neki, hogy nejét törvénytelenül elveszi. Miután Türr szavát be nem váltotta, Hámory őtet kihívta. A megjelölt helyen Türr meg nem jelent, mire is őtet Hámory a legnépesebb Péra utcában összehívta. Ezen tény két tanu a turini ítélőtábla előtt tanusította és esküvel megerősítette. Ennek folytán a tábornoki kar a királyhoz ment és Türrnek a seregből való elbocsátását kérte, amit a király meg is tett és Türr ezen por után 1865. évben lemondását beadta.

Krivácsy ezután arról beszél, hogy a légio-ban Türr rosszul bánt a magyar legénységgel, akik azután hozzá fordultak segítségért és ő a minisztériumban kieszközölte hazahozatalukat. Bejelentli, hogy mindazt, amit írt, hajlandó bármikor bebizonyítani.

A levél Salacz polgármester 1848-as iratai közé került. Azóta körülbelül fél évszázad múlt el. Az esztendő, a folyton zajló események sűrű fátylat vontak a múlt emlékeire, amelyeket csupán ereklyeként eltett sárguló, fakóbetűs papirlapok őriznek meg. Türr tábornok, Krivácsy ezredes és társai évtizedek óta sírjukban porladoznak és a tulvilágon — ha ugyan létezik — lelkük bizonyára megbékelve szemléli a ma furcsán zajló eseményeit.

Marosi Rudolf.

Matuskát hat esztendei súlyos börtönre ítélte el a bécsi bíróság

A vádirat egyes pontjai felolvasásánál a közönségre nevetett Matuska — Drámai jelenetek között tette meg tanuvallomását a merénylő felesége — „Szeretlek, csak te élsz a szívemben.“ Feltűnően rövid perbeszéd

Bécsből jelentik: Jelentéktelen vallomások után a Matuska-per mai tárgyalásán felolvasták azt a jegyzőkönyvet, amely a biatorbágyi merénylet nyomozásával kapcsolatosan véttetett fel. Ebből a jegyzőkönyvből kitűnik, hogy Matuska napokig tartózkodott a merénylet előtt Biatorbágyon, ahol a halálviadukt közelében bujkált. Matuska a jegyzőkönyv olvasása során hirtelen felugrik s kiáltozni kezd:

— *Négy napig... tíz napig... napokig bujkáltam Biatorbágyon. Figyeltem a vonatokat. Minden vonat érkezését tudtam, tudtam, mikor jön tehervonat, személyvonat, gyorsvonat... mindent tudtam...*

Matuska megfordul, a közönségre bámul és — vigyorog... Majd hirtelen fejéhez kap, látszik rajta, hogy ebben a pillanatban nem ura magának. Arca elé kapja a zsebkendőjét: nem lehet tudni, nevet-e vagy pedig sir...

Frey pincér arról beszél, hogy a kávéházban, ahol ő alkalmazva volt, mint hengegett megmenekülésével Matuska. A védő kérdésére a pincér kijelenti, hogy Matuska a vendéglőben soha nem ivott szeszt.

Matuskáné vallomása

Matuskáné lép ekkor a terembe. *Kisérteties alak. Sápadt, megtört, mereven néz maga elé. Szánalomraméltó roncsa az emb...nek...* Matuska felzokog, egész testét rázza a zokogás. Az elnök csendes hangon figyelmezteti az asszonyt, hogy nem köteles vallani. Matuskáné gondolkozik, majd kijelenti:

— *Vallani akarok!*

Matuska állandóan zokog.

Az asszony megkezdi vallomását. Elmondja, hogy tanító volt Csantavéren, 1918-ban ismerkedett meg Matuskával. Nem tud arról, hogy férje családjában lelkibetegség fordult volna elő, annyi azonban tud, hogy Matuska nagymama iszákos volt. Matuska difteritisben és 19 esztendőskorában tüdőbajon ment keresztül. Férje sokat járt templomba s ő, a felesége, jó embernek ismerte. Nagyon sok alamizsnát adott a szegényeknek. Csendes, ragaszkodó ember volt a férje, aki, mikor egy ízben hazatért hosszabb távollétéből — ez a jüsterbogi merénylet után volt — állandóan zokogott.

Matuska feláll. Halálsápadt. Lábai reszketnek, amikor ezeket mondja. Hangja egyre hangosabbá válik:

— *Valamit szeretnék első ízben elárulni. Szeretlek, nagyon szeretlek, csak te élsz most is a szívemben, senkit sem szerettem soha rajtad kívül...*

Matuskáné megtántorodik, felsikolt és öszszeesik. A vádlott hangosan kiáltozza:

— *Öt perc szünetet javasolok!*

Az asszonyt magához térítik, Matuska hozzárohan és összecsókolóznak. A tömeggyilkos merénylő feleségét ezután kivezetik, de a folyosón ismét összeesik, úgy hogy orvosi segédlettel kell magához téríteni, szivcseppeket adnak neki, amittől megnyugszik kissé.

A tárgyalóteremben ezenkívül még dr. *Guhnt*, a Matuska-család házi orvosát hallgatták ki.

A tömeges vasúti merényletek bűnügyének délutáni tárgyalásán dr. *Bischoff* tanár-szakértőt hallgatták ki. A szakértő először arra a kérdésre válaszolt *nem-el*, hogy szenved-e Matuska kezdődő paralizisben, hátgerincmegbetegedésben vagy más elmebetegségben. Tudathasadásról sem lehet szó a professzor szerint, legfeljebb arról, hogy *Matuska tudatalatti diszpozíciót mutat bűncselekmények elkövetésére*. Ez befolyásolja jellembeli tulajdonságait. A „Leó-szellem“ szerepével kapcsolatban a professzor rámutat arra, hogy Matuska szimulál. Határozottan állítja a tanár,

hogy Matuskának nem voltak hallucinációi.

Még néhány kérdést tesz fel a védő, amelyekre azonban a szakértők továbbra is tagadó válaszokat adnak. Dr. *Ettinger* védő megismétli előzetes indítványát, hogy Matuskát illetőleg kérjék ki az orvosi fakultás véleményét, az indítvány elfogadását az ügyész határozottan ellenzi. A bíróság a védelem indítványát néhány előzetes indítvánnyal egyetemben elutasította, majd az elnök a bizonyítási eljárást befejeztesnek nyilvánította s átadta a szót dr. *Freiinger* ügyésznek. Az ügyész beszéde aránylag rövid volt s a védelem felszólalásai is feltűnően rövid ideig tartottak. A perbeszédék mindössze egy órát vettek igénybe. Ezután a

bíróság tanácskozássra vonult vissza és néma csendben nyitotta meg ennek végeztével az elnök ismét a tárgyalást. Az ítélet szerint a bíróság bűnösnek találta Matuska Szilvesztert a köz ellen irányuló erőszakos cselekmény elkövetésében, amelyet feltűnően veszélyes körülmények között követett el. Ezért a törvényszék Matuska Szilvesztert hat esztendei súlyos börtönbüntetéssel sújtotta.

Matuska tetteinek magyarázata

A védelem álláspontja Matuska tetteinek magyarázatánál igen érdekes volt. Grauaug védő elmondotta, hogy Matuska feleségének megbetegedése komoly zavarokat okozott Matuska életében. Erre az időre esik a vádlott anyagi bomlása is. Ezek a körülmények hajtották Matuskát a beteges érvényesülés felé. Amikor az elnök megkérdezte magától, hogy van-e valami mondanivalója, a vádlott így szólt:

Csak azt akarom megállapítani, hogy kezdettől fogva az igazat vallottam...

A védők eltekintettek a felelősségtől és semmisségi panaszt jelentettek be. Amikor az elnök megkérdezte Matuskától, hogy él-e felelősségi jogával, kijelentette, hogy csak az volt a célja, amit a tárgyaláson elmondott.

Az aradi Nyári Színházban

junius hó 22-én, szerdán, 23-án, esütörtökön

a budapesti Városi Színház

operette társulat művészeinek

Vaaly Ilona,
Nádor Jenő,

Kun Magda,
Sziklay József,

Andor Zsigmond felleptével

Vőlegényem a gazember

a budapesti Városi Színház 150 előadást elért nagyszerű 3 felvonásos operettje

Jegyek elővételben a téli színház pénztáránál.

Hely árak: 80, 70, 60, 50, 40, 30, 20 és 10 Lej.

Meglepő fordulat Kozma Albert szeszkereskedő 39 millió lejes birsága ügyében

Az aradi törvényszék főtárgyalásán a kereskedő kifogást emelt a jegyzőkönyv adatainak valódisága ellen --- Elrendelték a vizsgálatot két aradi pénzügyi főtisztviselő ellen

Az aradi ügyészségen a feketeszesz-vizszoalések bűnügyi részének kivizsgálásával egyidejűleg az ügyten szereplők ellen az aradi pénzügyigazgatóság is folytatott le eljárást. A pénzügyigazgatóság vizsgálat feladata első sorban az volt, hogy megállapítsák azt az összeget, amellyel a kincstár ilymódon megkárosult és ennek arányában róják ki a kincstár javára befizetendő birságot.

A vizsgálat során Kozma Albert radnai szeszkereskedőt 39 millió lejet birságotlák meg és a pénzügyigazgatóság jegyzőkönyv ellen a szeszkereskedő felelősséget jelentett be az aradi törvényszékhez. A felelősséget az aradi törvényszék a közelmúltban tüzte ki főtárgyalásra, amelyen azonban ugy Kozma Albert, mint az aradi Podgoria szeszkereskedő cég tulajdonosai azt a meglepő bejelentést tették, hogy a jegyzőkönyvben foglalt adatok nem fedik a valódiságot. Mivel a bejelentés alapján a törvényszéknek kötelessége volt megállapítani a közokirathamisítást, oly értelemben döntött, hogy a 39 millió lejes birságra vonatkozó ügy iratait a bünvádi eljárás lefolytatása céljából az aradi ügyészséghez teszi át.

Az iratokat a vizsgálat megindítása végett Ludosan Miklós vizsgálóbíró kapta meg, aki az ügyészségi előterjesztés alapján vádat emelt a jegyzőkönyv felvevői, Taranu Victor pénzügyi vezérfelügyelő és Spiessny Károly pénzügyigazgatósági tisztviselő ellen. Az ügy-

ben a vizsgálóbíró már megkezdte a kihallgatásokat, bár a nyomozhatóságok tisztában voltak azzal, hogy a jegyzőkönyvben fölvevett adatok megfelelnek a valódiságnak, mivel azonban a vonatkozó törvények a szeszkereskedőkre megállapított birságok ellen csak ezt az egyetlen védekezési módot nyújtják, Kozma Albert ezt a lehetőséget használta ki, hogy védekezzen a kirótt 39 millió lejes birság befizetése ellen. A nyomozhatóságoknak ezt a véleményét alátámasztotta különben az aradi Podgoria-cég tulajdonosainak bejelentése is, akik közvetlenül a főtárgyalás után visszavonták a fölvevett jegyzőkönyv ellen beadott kifogásaikat.

Ma azután újabb beadvány érkezett Ludosan Miklós vizsgálóbíróhoz, amelyet Kozma Albert adott be és ebben — hasonlóképp a Podgoria-céghez — visszavonta a pénzügyigazgatóság által fölvevett jegyzőkönyv ellen beadott kifogásait. A beadvány alapján a vizsgálóbíró megszüntető végzést hozott Taranu Victor pénzügyi vezérfelügyelő és Spiessny Károly pénzügyi tisztviselő ellen, az ügy iratuit az ügyészséghez tette át azzal, hogy azt a bünvádi eljárás megszüntetéséről szóló határozattal együtt a temesvári főügyészséghez küldjék át, ahonnan az iratok ismét az aradi törvényszékhez kerülnek vissza.

Az iratok visszaérkezése után a törvényszék ismét tárgyalásra tüzi ki Kozma Albert 39 millió lejes szeszbirságának ügyét.

HIREK

„Zálogosdi“

Tordán történt ez a história, melynek kommentálásával most palam et publice már napok óta foglalkoznak az erdélyi napilapok. A tordai „Principesa Ileana“ leánygimnázium az iskolaév vége felé felszólította mindazon leánynövendékeinek szüleit, akik egész éven át ott neveltették gyermekeiket az intézet falai között, hogy haladéktalanul egyenlitsék ki az intézettel szemben fennálló kötelezettségeiket. Tekintettel azonban arra a körülményre, hogy a tordai leány-tanintézetben jórészt állami tisztviselők leánygyermekai nevelkednek, a fizetést nem kapott szülők nem tudtak a legjobb akarat mellett sem eleget tenni a felszólításnak.

Közben pedig beköszöntött a tanév vége. A lányok csomagoltak és izgatottan készülődtek hazafelé. A nagy készülődés láttára a tanintézet igazgatónőjének pompás ötlete támadt: visszatartja mindazokat a növendékeket zálogként, míg a szülők meg nem küldik a tartozásukat.

Mondanunk sem kell, hogy percek alatt a tanintézet a keservesen hulló könnyek palotájává változott. Harminc fiatal iskolásleány szülei voltak hátralékban a tanintézetrel szemben: ez a harminc viruló „zálogtárgy“ ottmaradt az iskolában a — kiváltásig.

— Sajnálom, de nem tehettem másként — jelentette ki mosolyogva a legeredetibb tordai „zálogház“ igazgatónője. Remélem, hogy nem sokára a dolgok teljesen rendbe jönnek és akkor semmi akadály sem lesz annak, hogy a tanulók (igy mondotta) elhagyják az intézetet.

A jelen pillanatban tehát harminc viruló fiatal leány várja a szabadítót egy tordai leány-tanintézet falai között. Harminc fiatal diákleány hullat keserű könnyeket a rég-vágyott otthon után. Reméljük, hogy megcsigázja szomorú históriájukon még Mironescu pénzügyminiszter ur szíve is és kiutalja hamarosan a tisztviselők hátralékos fizetését, ezzel végét szakítva a maga nemében páratlanul álló tordai „zálogház“ működésének.

— **IDŐPROGNÓZIS.** Változóan felhős, kissé melegebb idő, esők legfeljebb az ország déli részén.

CENTRAL MOZGÓ: A szent láng.

(Ma utoljára). Somerses Maugham németül beszélő filmdrámája. DITA PARLO, GUSTAV FRÖHLICH, S. STEUERMANN, H. H. v. TWARDOWSKY és WLADIMIR SOKOLOV.

SELECT MOZGÓ: Moniparnasse leánya

Németül beszélő, énekes, zenés, látványos vígjáték. Párisban játszódik le ez a hangulatos, kedves cselekmény, melynek minden jelene melódiával, ötlettel, szemképrázattal rendezői bravurokkal telített. Főszerepekben: FRITZ SCHULZ, ALFRED ABEL, JULIUS FALKENSTEIN, JAKOB TIEDTKE, EHMI BESSEL és ERIKA GLASSNER.

Előadások kezdete: 5, fél 8 és 10 órakor.

Miről beszélnek Aradon?... Napok óta szájról-szájra száll a hír, hogy a VARSÓI BÁL, mely „UNTER FALSCHER FLAGGE“ cím alatt hónapok óta állandó műsorát képezi a világ legelőkelőbb filmszínházainak, Aradon is műsorra kerül. A film tárgyát a világháború egyik epizódja adja, melynek hiteles részleteit megdönthetetlen dokumentumok szolgáltatták. A szereplők nagy része ma is él, éppen ezért voltak kénytelenek a szcenáriumírók álnomeket beállítani. Akik azonban figyelemmel kísérték a háború alatt kiállt kémotrányokat, ráismertek úgy az esetre, mint a szereplőkre. Annyi bizonyos, hogy ez a film a maga nemében még az emlékeztető „Redl ezredes árulása“ című képet is felülmúlja. A főszerepeket: CHARLOTTE SUSA, GUSTAV FRÖHLICH és THEODOR LOOS játsszák.

— Román pünkösdi hétfőjén nincs munkaszünet. A görögkeleti és görögkatholikus románok hétfőn, június 19-én, pünkösdi második napját ünneplik. Ezen a napon a hivatalok és iskolák szünetelnek ugyan, azonban egyébként nem lesz munkaszünet, ami azt jelenti, hogy a gyárak, vállalatok dolgozhatnak és az üzletek nyitva tarthatnak.

— Az igazságügyminiszter hozzájárult a konverziós bejelentések együttes megtételéhez. Bucurestiből jelentik: Az erdélyi bankok delegátusai Vlad Aurel és Bontescu vezetésével ma küldött-ségileg jelentek meg Potarca igazságügyminiszternél. A bankok képviselői arra kérték az igazságügyminisztert, tegye lehetővé, hogy a konverziós bejelentéseket a bankok együttes bejelentésekben eszközölhessék. Ráműtattak arra, hogy az esetenként történő bejelentések nagy költségeket jelentenek a gazdáknak és példaként megemlítették, hogy Erdélyben körülbelül tízezer gazda érdekelt az ügyben. Az igazságügyminiszter közölte, hogy teljesíti az erdélyi bankok kívánását és erre vonatkozólag már a közeli napokban utasítást ad az egyes törvényszékeknek.

— A Banca Nationala fokozza a váltók behajtását. Bucurestiből jelentik: A Banca Nationala utasítást adott vidéki fiókjainak, hogy fokozzák a visszleszámitolási váltók behajtását.

— Javult a schilling. Bécsből jelentik: Az osztrák schilling helyzetében az utolsó héten némi javulás állott be. Ennek oka az, hogy remény van a nemzetközi kölcsönre és ennek folytán, arra, hogy az osztrák Nemzeti Bank valutakészlete 300 millió schillinggel szaporodik. Berlinben a schilling kurzusa 51-ről 52-re emelkedett, míg Svájcban száz schillingért 56.50 frankot fizetnek.

— Hoovert jelölte újból elnöknek a csikágói kongresszus. Csikágóból jelentik: Nagyszabású kongresszus keretében folyt le tegnap a republikánus párt nagygyűlése, amelyen határozatot hoztak az elnökjelölés kérdésében és ismertették a párt programját is. A kongresszus 1126 szavazattal 28 szavazat ellenében ismét Hoover elnök személyét jelölte ki az elnöki tisztségre. Ezután az alkoholtilalom eltörlésének kérdése került szavazás alá és itt 681 szavazattal 472 szavazattal szemben hatalmas szócstaták után kimondták, hogy az ugynevezett „nedves államok“-ban engedélyezik a szeszkimérést, azonban minden államnak szabályoznia kell saját kebelén belül az alkoholfogyasztás méreteit. Az alkoholtilalom teljes megszüntetésére vonatkozó javaslatot azonban elvetették. A republikánus párt programjában figyelmesen kívül hagyja a jóvátétel és a háborús adósságok eltörlésének kérdését, ezenkívül állást foglal a munkanélküli segélyek kifizetése ellen és végül valóságos irtóhadjáratot hirdet a rablók, zsarolók és banditák kézrekerítésére. A kongresszus befejezése után a megjelent párttagok nagy mulatságot és lármás felvonulást rendeztek.

— Halálozások. Ma hosszas szenvedés után elhunyt egy ismert, előkelő aradi urinő, özv. Sándor Jakabné, született Werner Ernesztina. A 70 éves uriaszonynak, aki ismerősei körében általános közszeretettel örvendett, magasfokú érlelmeszedése volt. Nemrég meghűlt és a hűléstől tüdőgyulladást kapott. Az idős uriaszony a tüdőgyulladásból ugyan felgyógyult, de a betegsége annyira megviselte magas kora következtében legyengült szervezete, hogy az majdnem teljesen elvesztette ellenálló képességét és a tragédia ma bekövetkezett. A haláleset mélyen megrendítette a gyászoló család nagyszámu barátait. Az elhunytban Sándor Arthur, az „Atlantica“ tulajdonosa, Sándor Iván, a „Sándor Hirlapiroda“ cégfőnöke és Sándor Dénes édesanyjukat gyászolják. Temetése vasárnap délelőtt 11 órakor lesz az izraelita temető halottasházából.

Özv. Neszmerák Antalné, szül. Szöllösy Mária f. hó 17-én elhunyt. Temetése f. hó 19-én (vasárnap) délután 3 órakor lesz a Calea Saguna 118. sz. gyászházából.

— Kiszabadult a megvesztegetésért elítélt törvényszéki bíró. Budapestről jelentik: Nagy István volt törvényszéki bíró, akit megvesztegetés miatt négy esztendőre ítélték, ma elhagyta a fogházat. Nagy István példás magaviselete miatt egy éves mérséklésben részesült.

— Az állami szállítókat csak a jövő hónapban fizetik. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium ma hivatalos kommunikációval kiadta, amelyben figyelmeztette azokat az állami szállítókat, akiknek fizetési utalványokat adtak ki, hogy csak június harmincadika után kerülnek kifizetésre az utalványok. A most befolyó jövedelmekre a nyugdíjasok és tisztviselők kifizetése céljából van szükség. Felkéri a minisztérium a szállítókat, hogy a jelzett határidőig ne is jelentkezzenek, miután minden intervenció hiábavaló.

Az aradi szivgárdisták felavatása

Lélekemelő, szép ünnepe lesz vasárnap a Mossóczy-telep katolikus lakosságának. Hetven szivgárdistát avatnak fel ezen a napon Krisztus Király katonáivá. A tiszta lelkű, ártatlan kis gyermekek esküülete olyan megkapó ünnepi szertartásnak ígérkezik, hogy Aradról is nagyon sokan mennek ki vasárnap a Mossóczy-telepi szivgárdista-avatásra.

Az avatást Iványi Kázmér minorita hittanár celebrálja. Ő veszi ki az esküt a kis gárdisták csapatából és ugyancsak ő mond szeretetteljes ünnepi beszédet a szülőknek és gyermekeknek.

Délután 4 órai kezdettel díszgyűlést tartanak az újonnan felavatott gárdisták a Mossóczy-telepi Katolikus Kör helyiségében. A díszbeszédet Iványi Kázmér hitoktató mondja, majd Haller Józsa nyugalmazott tanárnő szép meséket mond el a gyermekeknek. A díszgyűlés további programján versek, énekszámok szerepelnek még, melyeket a gyermekek adnak elő. Műsor után a gyermekek részére fagyalt-ozsonnát rendeznek, melyen a szülők is részt vehetnek. A gyermekek számára az ozsonna teljesen díjtalan, azonban a szülők és vendégek a szivgárda céljaira nagyon mérsékelt díjat fizetnek. A befolyó jövedelemből ugyanis a szivgárdisták zászlót készíttetnek a gárda részére. Az ünnepségen minden bizonyosul szép számban vesznek majd részt Arad katolikus társadalmának tagjai, hiszen minden érdeklődőt szívesen látnak.

Félmillió lejt foglaltak le az aradi vasuti főpénztárnál

az aradi vasutállomáson szerencsétlenül járt mérnök családja javára — Az aradi törvényszék egy összegben fizetendő végkielégítést ítél meg az áldozat özvegyének

Az aradi vasutállomáson halálos kimenetelű vasuti baleset történt mintegy nyolc évvel ezelőtt. A Bucuresti felől beérkező gyorsvonat légfékje elromlott és a mozdonyvezető a vonatot nem tudta megállítani az állomás előtt, amely teljes sebességgel robogott tovább. A sínpáron, amelyen a gyorsvonat tovább haladt, tolatásra előkészített üres kocsik is állottak, amelyeknek a gyors nekirohant. Az összeütközés következtében a kiszállásra készülő utasok közül Asztalos József magyarországi illetőségű, Káposztásmegyeren lakó mérnök, a vasuti kocsni nyitva lévő ajtaján keresztül, kizuhant a pályatestre és az esés következtében koponyaalapi törést szenvedett, úgy, hogy nyomban meghalt.

Az özvegy perelte a romániai vasutakat és keresetében vagy évi járulék, vagy pedig egy összegben fizetendő végkielégítés megítélését kérte. A törvényszék a közelmúltban megtartott főtárgyaláson a vasut terhére közel félmillió lejt kártérítés megfizetését ítélte meg. A követelés biztosítására a felperes ügyvédje, dr. Kovács László, a vasut elleni végrehajtás elrendelését kérte, amelynek a törvényszék eleget is tett és utasította a végrehajtási osztályt az elrendelt foglalás foganatosítására.

Özvegy Asztalos Józsefné jogi képviselője ma váratlanul megjelent Severianu Nicolae törvényszéki végrehajtóval a CFR aradi főpénztárnál, ahol lefoglalták a megítélt végkielégítés összegét, 484.000 lejt, annak törvényes kamataival együtt. A foglalás a rendes szokásoktól eltérően, ez egyszer, minden különösebb incidens nélkül történt és a pénzt Severianu végrehajtó még a délelőtti folyamán letétbe helyezte az aradi pénzügyigazgatóság főpénztáránál.

— Elcserezték Olaszországban a lezuhant magyar repülőgép roncsait tartalmazó vasuti kocsit. Budapestről jelentik: Mint ismeretes, Olaszországból Magyarországra érkezett egy vagon, amely állítólag a szerencsétlenül járt „Igazságot Magyarországnak“ nevű repülőgép roncsait tartalmazta. A vaggont ma akarták átvizsgálni és ekkor kiderült, hogy egészen más a tartalma, mint hitték. Kiderült, hogy Olaszországban történt a tévedés, erre ott már rá is jöttek s utnak indították a vaggont.

Nagy repülő-meeting a gáji repülőtéren vasárnap d. u. 5 órakor

Pacha Agost dr. megyés püspök a dublini eucharisztikus világkongresszuson

A kongresszus tartama alatt könyörgő imákat mondanak az erdélyi templomokban

Az Aradi Közlöny beszámolt arról, hogy június 19-ikétől 26-ikáig tartják Dublinban, Írország fővárosában az eucharisztikus világkongresszust, amelyen minden állam katolikus vezető férfiai, asszonyai megjelennek. A katolikus papság impozáns számmal fogja képviselni országát a dublini világkongresszuson. Erdélyből is többen mennek ki erre az alkalomra s az erdélyi katolikuság élén részt vesz a kongresszuson dr. Pacha Agoston temesvári és aradi megyéspüspök, Urbán János temesvári zárdai lelkész kíséretében. Dr. Pacha Agoston püspök a jövő héten utazik el Dublinba. Az eucharisztikus világkongresszussal kapcsolatban a püspökségi hivatal könyörgő imák elmondását rendelte el az egyházmegye templomaiban. A dublini kongresszus eredményes lefolyásáért elrendelt imákat 19-ikétől kezdődőleg, június 26-ig, a leglátogatottabb misék után kell megtartani az egyházmegye valamennyi templomában.

— Eredménnyel zárultak a román-magyar adóügyi tárgyalások. Bucurestiből jelentik: A Bucurestiben időző magyar adóügyi bizottság hivatalos közleményt adott ki a magyar-román adóügyi tárgyalásokról. A tárgyalások eredményeképpen négy egyezményt kötöttek: az egyes adóügyekben felmerülhető kétszeres adóztatás elhárításáról, a hagyaték után járó örökösödési adók és illetékek kétszeres kiszabásának elkerüléséről, a két állam hatóságai által adóügyekben nyújtandó kölcsönös jogsegélyről és az esetenkénti egyezményről az adóbehajtást illetően. A tárgyalások a két kormány megbízottai között a kölcsönös megértés szellemében folytak le. A tárgyaláson a magyar kormányt Bobrik Arno, a bucaresti-i magyar követség ügyvivője, Knepp Sándor miniszteri tanácsos és Frimmel Gyula miniszteri osztálytanácsos képviselték, a román kormány megbízásából pedig Caramfil követségi tanácsos, Stefanescu és Bogdanescu igazgató vettek részt. Az egyezményeket június 16-án írták alá és a magyar bizottság még csütörtökön este fél 8 órakor visszautazott Budapestre.

— Összeesett egy idősebb férfi a Wesselényi-uccában, mert napok óta nem evett. Nagy csődület támadt ma délelőtt a Str. Cosbuc (Wesselényi-ucca) 4. számú ház előtt. A kora déli órákban egy szolgálatot teljesítő közrendőr egy öreg, teljesen lerongyolt embert kísért, aki, mikor a fentjelzett ház elé ért, hirtelen összeesett. Csakhamar nagy tömeg vette körül az ájult embert, akiről később kiderült, hogy az éhség következtében esett össze. Tóth Andrásnak hívják, 62 éves volt cipésmester, aki legutóbb az Aranykéz-ucca 22. szám alatt lakott. A szerencsétlen öregember miután magához tért, elmondta a körülállókknak, hogy már huzamosabb ideje a legborzasztóbb nélkülözések között él, lakása nincs és három nappal ezelőtt elfogta a rendőrség. Ma éppen a városházára akarta az egyik rendőr felkísérni, amikor az éhségtől elvesztette eszméletét. Több nemesszívű Wesselényi-uccai lakos ennivalót s ruhákat gyűjtött össze, amelyet átadtak az egykor jobb napokat látott cipésmesternek.

Ártatlanság

Bíró: — Micsoda? Ön tehát visszavonja a vallomását?

— Igen, bíró ur. A védőm meggyőződött tőle, hogy ártatlan vagyok.

(Rövidlítő hölgy a régiségkereskedőnél.)

— De ezt a csúf portráit aligha fogja eladni. Kit ábrázol?

— Bocsnát Asszonyom, ez nem festmény, ez egy tükör...

— Hajóégés harminc halottal. Montreálból jelentik: A kikötőben kigyulladt a „Cymben” nevű 6000 tonnás hajó. Az egész fedélzet lángbaborult. A borzalmas pusztulásnak 17 halott áldozata van eddig, közöttük több tüzoltó, azonban a halottak számát összesen harmincra becsülik. Eddig harminc a sebesültek száma.

— Harmadosztályú hálókocsik a CFR-en. Bucurestiből jelentik: a CFR vezérigazgatósága tegnap helyeztette forgalomba az összes kocsiosztályok részére a hálókocsikat. Így a harmadik osztályú jeggyel utazók is igénybe vehetik a hálókocsikat, amelyeket egyelőre a Bucuresti — Budapest, Bucuresti — Prága — Karlsbad, Bucuresti — Nagyvárad és Bucuresti — Kisenev közötti vonalakon helyeztek forgalomba.

CACIULATA

Ásványvíz rádió-aktiv.

Ajánlva a következő betegségek gyógykezelésénél: vese, máj, hűdés, húgycső, érelmeszesedés esetében. Beszerozhető Succ. KARDOS NICOLAE utódainál, Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc uca) 16. Tel. 6-86

— Az iparosok sürgetik az új ipartörvényt. Bucurestiből jelentik: Az iparosmesterek egy küldöttsége kereste fel tegnap Joanitescu munkaügyi minisztert. A küldöttség arra kérte a minisztert, készítse el sürgősen az új ipartörvényt, amelyben fordítsanak különös gondot az iparosmesterek érdekeire. A miniszter megígérte, hogy a lehetőséghez képest teljesíti a kérést.

— Cáfollák Schleicher tábornok nyilatkozatát a német-francia antiantról. Berlinből jelentik: Schleicher tábornoknak az „Agence Radio” munkatársa előtt tett nyilatkozata körül még most sem ült el az izgalom. Érdekes, hogy a tábornok környezete most élénken cáfol, jóllehet azt nem tagadják, hogy a beszélgetés megtörtént. Viszont az állítólagos kijelentésekről azt állítják, hogy azokat a hírlapíró egyszerűen a tábornok szájába csempészte, anélkül, hogy a tábornoknak erről sejtelmé is lett volna. Az ügynek nagy jelentőséget kölcsönöz az a tény, hogy a szóbanforgó távirati iroda a francia kormány szócsöve.

— Győzött a Chile ellenforradalom. New-Yorkból jelentik: A Chilei ellenforradalom győztes ísmét Davila került uralomra. A forradalmi junta tagjait erős fedezettel a határra szállították. Azt hiszik, hogy estig az egész országban helyre áll a nyugalom.

— Banktisztviselők tiltakozása a leépítés és túlórázás ellen. Bucurestiből jelentik: A banktisztviselők egy nagy küldöttsége jelent ma meg a munkaügyi miniszternek, akitől intézkedést kértek a banktisztviselők egyre fokozódó leépítése, valamint a túlórázás ellen. A miniszter megígérte, hogy tanulmányozni fogja a kérdést.

— Birói likvidálást kért az aradi Palugyay pezsgőgyár. Az aradi törvényszék csődbíróságához ma az aradi Palugyay-cég kérvényt nyújtott be, amelyben kérte a birói likvidálás elrendelését. A cég beadványában hivatkozik arra, hogy egyik külföldi hitelezője a fennálló tartozás fejében a cég teljes áruraktárát lefoglalta. Mivel pedig a korrekt üzleti eljárás megkívánja, hogy az összes hitelezők egyformán legyenek kielégítve, az erre legalkalmasabb módot, a birói likvidálást választotta. A csődbíróság a beadott kérvénnyel a holnapi nap folyamán foglalkozik, amikor is kinevezik a likvidáló bizottságot és megállapítják a törvényben előírt bejelentési határidőt.

— A Credo férfi egyesület választmányi ülése. Az aradi Credo katolikus férfi egyesület választmányja vasárnap délelőtt 11 órakor ülést tart az egyesület helyiségében. Az ülés tárgya a rendes havi közgyűlés előkészítése lesz.

A visszaállított zárórákra vonatkozó rendelet még nem érkezett meg Aradra

Domán Sándor nyilatkozata.

Egyes bucaresti-i lapok híradást közöltek, a mely szerint a munkaügyi minisztérium Erdélyben és a csatolt területeken visszaállította a régi zárórákat, úgy, hogy déli 1 órától 3 óráig tartanak zárva az üzletek. A híradás nyomán érdeklődtünk az aradi munkaügyi felügyelőségénél, valamint az aradi Kereskedelmi és Iparkamaránál, mindkét helyen azonban azt a választ kaptuk, hogy ezidőig semmiféle rendelet nem érkezett. A kereskedők állásfoglalására nézve kérdést intéztünk Domán Sándor, a kereskedelmi testület elnökehez, aki a következőket mondta:

— A testület legutóbbi gyűlésén kimondta, hogy teljesen a bucaresti-i rendelkezésekhez tartják magukat Arad kereskedői. Most is az az álláspont és ha rendelet érkezik a régi zárórák visszaállításáról, ahhoz alkalmazkodunk.

— Árviz Brassó mellett. Bucurestiből jelentik: A CFR vezérigazgatóságához érkezett jelentések szerint Crasna és Husi állomások között az ár előtölte a pályatestet, a közlekedés szünetel. Ugyancsak ár pusztit Brassó mellett is, ahol félméteres magasságban áll a víz a pályatest felett.

— Tetténértek két tolvajt egy főtéri üzletben. Jó fogást csinált ma délelőtt az aradi rendőrség. A n g h e l e Mátyás főtéri üzletébe ma délelőtt két fiatalember ment be és selymeket akartak vásárolni. Hosszabb ideig válogattak, amikor az üzlet egyik alkalmazottja észrevette, hogy a fiatalemberek egyike selymen kendőket csusztat a kabátja alá. Figyelmük kezdte a vevőket és kiderült, hogy amíg az egyik válogatott, a másik egymásután tűntette el a félretett és nem tetsző selymeket. Azonnal rendőrt hívtak, aki előállította a vásárlókedvű fiatalembereket. A rendőrségen már mint régi ismerősöket üdvözölték őket. Kiderült, hogy többször voltak hasonló ügyek miatt a rendőrség vendégei. Az egyiket Weisz Arthurnak, a másikat Forozán Györgynek hívják. Weisz Arthur hamiskártyázással, míg társa zsebtolvajlással foglalkozik, mindkettőjüket őrizetbe vette a rendőrség.

— Huszéves találkozó. Az Aradi Felső Kereskedelmi iskola 1912. évben érettségizett növendékei folyó hó 26-án, vasárnap tartják huszéves találkozójukat. Délelőtt 10 órakor az iskolában jönnek össze, majd este 10 órakor a „Dácia”-ban közös vacsora lesz.

— Vágó Géza irodalmi estje a nyári színházban. Ma, szombaton este fél 10-kor van a nyári színházban Vágó Géza irodalmi estje, Spataru Valer, Csányi Mátyás, Friedmann Eliz közreműködésével. Mozi-helyárok.

— Az aradi Háziipari iskola közli, hogy június 19-én megnyitja évzáró kiállítását az iskola épületében: Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 34. szám alatt. A bemenet díjtalan. A kiállítási termék a közönség rendelkezésére állanak reggel 9-től déli 1 óráig és délután 4-től 8-ig három napon át: június 19., 20. és 21-én. Hasznos és szép munkák kerülnek az idén is kiállításra.

— E. K. E. Czárán Gyula osztálya a következő turát írta ki. Resica, Steierlak, Marilla és Anina. Indulás e hó 18-ikán, szombat délután 4 órakor a Moise Nicoara liceum bejáratától. Erkezés hétfőn este. Résztvételi díj 200 lej. Előjegyzést felvesz és információkkal szolgál Kun fotoszaküzlet.

— Elveszett egy 6 hónapos, Bóra névre hallgató nőtény dán tigriskutya. Megtaláló szíveskedjen a központi rendőrségen átadni.

— Tüntessétek el a kollonietlen szájszagot. Ez az undorító jelenség nagyon el van terjedve. Az illető maga a legtöbb esetben nem is veszi észre. Sok embernek volt már ebből hátránya. Biztos ellenszere a Pebeco-fogpaszta, amelynek tisztító és frissítő hatása utolérhetően.

Milyen az élet napsugár nélkül?

Látogatás a világ egyetlen földalatti állatkertjében, ahol a tudomány ismeretlen állatokon a biológia ismeretlen problémáit fejtí meg — Az olasz Természettörténelmi Társulat igazgatójának szenzációs nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny számára írta: PAÁL JÓB. —

Adelsberg—Postumia, 1932. június.
(Copyright.)

Ma már nem divat a nagy metropolisok állatkertjeiben régimódi ketrecek rácsai mögött tartani exotikus vidékek ritka fenevadait. A közönség szórakoztatására, de talán azért is, hogy a fogságban élő állatok börtönébe odavarázsolják legalább illúzióját az elrabolt vadonnak, látjuk, hogy cement sziklákon sütkérezik és játszik a fjordok vidékéről importált sózott heringgel a fóka, mesterséges barlangokban ásit és üvölt a sivatag királya, a hegyes vasdarabokkal piszkált oroszlán, pagodaszerű házikóból indul utjára az elefánt, hogy sétálni vigye Jancsit, Piroskát, Mancit és Antit, az akváriumok vízmedencéjének üvegfalához korall oszlopokat ragasztanak és a bagoly is odvas fákra húgok ketrecében — a vasúti sínek mellett, Hiábavaló azonban minden igyekezet, a vasárnapok délutánjának publikuma illúziót talál ugyan az állatkertben, de ezt az illúziót nem találják meg az állatok. Nagyon jól tudják ők, hogy fogságban vannak és annak a tudománynak, amely a földön élő lények életének titkait kutatja, nem sikerült még soha sem tanulmányozni az állatkertben az őserdők igazi életét. Nem is igen csodálkozhatunk ezen: elvégre ma még nem lehet varázsvesszővel Pest, Páris, vagy London, vagy talán inkább Berlin állatkertjeibe varázsolni a Paraguay folyó mentéről a Chacot, vagy India közepéből a dzsungelt.

Allatkert a föld alatt — Örök sötétségben

Ez az állatkert, amely most nyílt meg csöndben, minden ceremónia nélkül, nem hasonlít a világ egyetlen állatkertjéhez sem. A föld alatt, az adelsbergi — most postumiai — cseppkőbarlang mélyén létesítették ezt az állatkertet, ahol mindan igazi: a környezet, a levegő, a víz, az évszázadek óta tartó örök sötétség és valódiak az állatok is, amelyek nem igen látták még eddig az Isten szabad egét. Az a kis patak, mely ott kanyarog ennek a földalatti állatkertnek hamisítatlan sziklái között, már itt kanyargott akkor is, amikor az ősapánk számára szenzáció volt, hogy kovából tudott szikrát csíholni és a barlangi medve bőréből szabta ki ősanjának azt a toalettijét, amely felváltotta a fügefalevelet...

Száz esztendeje van annak, hogy az adelsbergi cseppkőbarlangban, azon a helyen, ahol a páratlanul szép, ugynevezett Kálvária-hegyet alkotják a villanykörték fényében szikrázó kristályoszlopok, az első barlangi állatot egy krajnai földbirtokos, gróf Hohenwarth Ferenc felfedezte. A tudománynak ez az esemény is jubileum és e felfedezés centennáriuma nyílt meg a földalatti állatkert, amelynek vendégkönyvébe én írom be elsőnek a nevemet: *én vagyok az első látogató*. Pár lépésnyire a főbejáratától, onnan ahol mindennap a leginternacionálisabb társaság száll a miniatűr barlang vasutba, nyílik az állatkert, amelyet tudományosan speleológiai állomásnak neveznek. Kettlen kísérnek el az utamra: Perco Andrea, a barlang igazgatója, maga is híres tudós, ő teremtette meg ezt az intézményt és dr. Müller József, egyetemi tanár, az Olasz Természettörténelmi Társulat vezetője, aki egyben igaz-

gatója is a földalatti állatkertnek. Hatalmas vaskapu választ el néhány boltozatot a barlang többi részétől. Ezen keresztül lépünk a helyiségekbe. Ezek fenségesek és imponálóak még a laikusok számára is. Minden, minden, ami itt van, ősidők óta szomorkodik az örök sötétségben. *Jövevények csak mi vagyunk, hárman, a felvilágól.*

A földalatti állatkertnek három osztálya van, ezek közül az első a barlangok flórájának ad otthont. Nagy tartályokban sziklák vannak és ezeken tenyészik az alvilág növényvilága. Micsoda remény nélküli, szerencsétlen teremtetések! „Fák” — néhány milliméter a vastagságuk, a színük fekete, mint az örök sötétség, levelek, galyak, rügyek és virágok nem nyílnak rajtuk. Szegények, ők azt sem tudják, hogy odakint a télre tavasz következik és a tavaszi napsugár bimbókat fakaszt a rügyező fákra és tarka virágokat nyit életre a csörgedező patak partján. Itt nincs se tél, se tavasz, itt csak *barlangévszak van*. Zéró fölött tíz fok Celsius — százezer év óta...

Ha elhagyjuk ezt az osztályt, akkor érünk a tulajdonképeni állatkertbe. Vörös lámpák világítják be a barlangot, ez a fény nem zavarja az alvilág teremtetéseit. A legnagyobb medencében, a barlang közepén, mérhetetlen kincs van együtt, kétszáz darab Grottenolm, magyarul barlangi göte. A testük kigyószzerű, olyan mint az angolnáké, amely füstölve a finom csemege üzletek kirakatában lóg. A színük a lazac húshoz hasonlít, de világosabb, halványan rózsaszínű, olyan, mint a legdivatosabb női selem harisnyá. Néha kidugják fejüket a vízből, ilyenkor megfigyelhetem, hogy nincsen szemük. A fejük közepén van a szájuk, de ezen kívül — semmi. Ha kinyúl a tudósok kezében a villanykörte és a fehér fény végig szántja az alvilág vizét: a szerencsétlen teremtetések ijedten rebbennek szíjjel és menekülnek a sziklák nyílásaiba. Látszik, hogy *legnagyobb ellenségük a fény*... Időtlen idők óta élnek napsugár nélkül.

Az állatkertben hatalmas medencékben, sziklábavágott víztartályokban, felül nyitott üvegburákba helyezett sziklákon, aztán mélyedésben összegyűlemlített állóvízben élnek körkörül az alvilág lakói. A barlangi állatok: Apró bogarak, milliméteres rákok, szem nélküli halak, százlábúak és kicsiny csigák. Müller professzor mondja nekem:

Mi lett a tűzokádó sárkány ivadékból?

Valamikor régen, a középkor misztikus századaiban, amikor a képzelet fantasztikus rémekkel népesítette be a földalatti barlangokat, a barlangi götét a vízáradás néha magával sodorta a föld mélyéből. Ahova elkerültek ezek a szerencsétlen teremtetések, ott a jámbor Istenfélő keresztet vetett magára, mert azt tartotta a néphit, hogy ez a kis féreg a tűzokádó hétfejű sárkány porontya.

Ma: a Grottenolm, vagy barlangi göte legnagyobb problémája a tudománynak. Ahhoz a munkához, amelyet a tudósok hivatva vannak itt, ebben a földalatti állatkertben végezni, elsősorban hozzátartozik: megoldani a biológiának ezt a rejtélyét.

Ez az állat a vízben él, de nem hal, kopolyája is van, de tüdővel lélezkedik. Mind a négy lába ki van fejlődve, a lábain ujjak vannak, de járni nem tud. Elevent szül, de ha a barlang vizénél melegebb vízbe kerül, tojásokat rak és ezekből a *tojásokból fiókák bujnak ki*, amiknek tökéletesen kifejlődött szemek vannak. Sajnos a tudománynak nem sikerült még ezeket a porontyokat életben tartani. Kísérletek igazolták, hogy a barlangi göte *öt éven keresztül is élél táplálék nélkül*, ilyenkor a teste néhány centiméterrel megrövidül és a sulya csökken. A tudomány úgy hívja e folyamatot, hogy: éhségredukció, az állat önmagát falja fel. Az adelsbergi földalatti állatkertben kísér-

„A laikusok szerint „nagy állatoknak” nevezett élőlények sohasem éltek a barlangban. A legnagyobb barlangi lakó a göte. A barlangi götéről szóló legendák szertefoszlottak már a tudomány fényében: *a barlangi medve soha nem élt barlangokban*. A csontjait összevisz-sza találták meg és azokból csak a muzeumokban lett csontváz...”

A földalatti állatkertben az állatok előbb az elosztóba kerülnek, itt osztályozzák őket és innen viszik új otthonukba. Közülük sokan névtelen tagjai az alvilágnak, csak ezután kapnak majd nevet és csak ezután akad majd tudós, aki könyvet ír róluk...

A tudomány szenzációja: új lakókat visznek a föld alá

Egy újabb vaskapun keresztül bejutunk az állatkert legfontosabb osztályába. Ez egy kísérleti állomás, *olyan, amint eddig még nem ismert a tudomány*. A külvilágból hoznak ide állatokat a tudósok. Fúrge, virgonc, élénk színű szárnyacskaikkal virágról-virágra szálló kis teremtményeket, a tudomány elvonja tőlük a napsugarat, hogy tanulmányozza, miként alakulnak hozzá az örök sötétség birodalmához. Tudjuk róluk, hogy a generációik elveszítik már a szem világát, levetik a szárnyakat, megfakulnak és szomorúan ténferegnek a csodálatos cseppkőoszlopokon. A tudomány azt akarja tanulmányozni, hogy ez az átalakulás hogyan, hány generáción keresztül történik meg.

A tudós professzor meséli:

— Évek hosszú során át végzett tudományos kísérletekkel megállapítottam azt, hogy a külvilágból a barlangba tévedt állat — minden barlanglakó úgy tévedt be a barlangba, ahol kezdetben nem volt szerves élet, hiszen kezdetben barlang sem volt — öt generáción keresztül alakul át barlanglakóvá. Az első generációnak még rendes szemei vannak, a másodiknál a szemek visszafejlődnek már de reagálnak a fényre, a harmadiknál megvannak még a szemek, de ezekben nem működik a látószerv, a negyedik generáció fején már csak a mikroszkop tudja kimutatni a szemek nyomait és az ötödik ivadéknál a szem már mikroszkop számára is eltűnt. Ugyanilyen mértékben vesztik el testük festékanyagát, a pigmentet az állatok, ugyanilyen mértékben nyulik meg a testük, a lábuk és a csápijuk, amelyet a vak ember kezében reszkető botok helyettesítik. Az ötödik generáció már világtalannul, szintelenül, megnyult testével és megnyult tagjaival alig hasonlít az elsőre. De ez az ötödik generáció aztán már változatlan marad évszázadekeden keresztül, mert hiszen a barlangban nincsen hideg és meleg, nincsen éjszaka és nappal, ott nem kell az állatoknak küzdeni és dacolni a természet átalakulásával és épen ezért olyan fontos a tudomány számára a barlangi állatok biológiája.

leteket fognak végezni, amelyekkel ki akarják bogozni e rejtélyes állat életének minden titkát. Meg fogják próbálni, mi lesz a barlangi götéből, ha a napvilágra kerül, kísérleteket tesznek majd olyan irányban, hogy tojások rakására bírják az anyát, ami egyszer már eleveneket szült és megpróbálják majd a barlang mélyében felnevelni a fiatalokat.

A földalatti állatkertnek feladatairól Perco Andrea, a barlang igazgatója egy kiváló magyar barlangkutató tudóssal, dr. Dudits Endrével pontos tervet állított össze, amely felsorolja a tennivalókat és tájékoztatást ad azoknak a tudósnak, akik itt dolgozni akarnak. Ezek a tudósok nemcsak az állatokat kapják rendelkezésre, hanem megtalálják a legteljesebb és legtokéletesebb műszereket és tudományos eszközöket is, sőt az olasz kormány vendégszerető módon még a barlang igazgatóság vendégszobáit is rendelkezésükre bocsátja.

... Késő este volt már, amikor a barlang mélyéből a felvilágra értem. Idefent északra borult ránk és nem világította be a Piuca völgyét más, mint a bolygó hold sárga fénye és a csillagok halovány ragyogása. És mégis milyen tündéri szikrázó pompa volt ez ahhoz az alvilági sötétséghez képest, amely nem látta még soha az esthajnali csillagnak, vagy a göncölszekerének reményteljes sugarait...

MEGJELENT
a Mezőgazdasági adósságok orvos-
lásáról (konverzióról) szóló törvény
Végrehajtási utasítása.
Írták:
Dr. Gáspár Gyula és
Dr. Váradi Ödön
teljes román szöveggel, magyar fordítással és ma-
gyarazatokkal.
Ara: 50.— lej.
Kapható: az Aradi Közlöny kiadóhivatalában

FORUM

Akadályverseny a viadukt körül

Tekintetes Szerkesztőség!

A Belvárost a Mossóczy-teleppel összekötő vasuti viadukon a napokban a személyes kerékpár-forgalmat is beszüntették. Rendőr vigyáz arra is, hogy az erre vonatkozó rendeletet a közönség meg ne szegje és ez az új rend első napján meglehetősen zajos tiltakozásokat váltott ki azokból a járókelőkből, akiknek ebből kifolyólag vissza kellett fordulniok és az Erdélyi-ut—Radnai-uti nagy kerülő megfélével kellett az utat a Boros Béni-térig megtenniök.

Itt mindjárt meg kell állapítani, hogy a hatóság e rendelet kiadásával és végrehajtásával a közérdeknek tett szolgálatot, mert amióta a vasuti átjáróról fölszedték a köburkolatot, az annyira megromlásodott, hogy a rajta való átkelést túlzás nélkül életveszélyesnek lehet tekinteni. Amennyire helyeselnék a dolgok mai állásában ezt az intézkedést, mégis kifogásolható, hogy a dolgok ennyire jutottak. Teljesen elegendő lett volna a viadukot annak idején a kocsiforgalom elől elzárni, a gyalogközlekedés számára azonban a köburkolatot régi állapotában meghagyni. Ezzel elkerülhető lett volna a gyalogosok és talán kerékpárosok részére is a nagy, poros Radnai-uti kerülőnek a megtétele, amely hosszabb voltán kívül, legtöbb esetben még azért is hosszadalmasabb, mert a Szél-uccai átjáró sorompója a vasuti közlekedés következtében, minden órában többször is el van zárva. Olykor 15 perc is várakozni kell az összetörülő mindennemű járművek, teher-, személyautók és gyalogosoknak, az elképzelhető legalkalmatlanabb kigyózó utszakaszon, amíg az ut újból megnyílik. Az így elzárt városrészből — a Mossóczy- és Gutzjahr-telepekről, — továbbá a közeli Fakert, Szentléány és Zimánd községekből rengeteg munkás igyekszik gyalogosan, vagy biciklin munkahelyére. Elképzelhető ezeknek az elkeseredése az ilyen késedelmes okozó állapotok miatt.

Mindezekből az következik, hogy a városnak ma nincsen elegendő feladata, mint-hogy a CFR igazgatóságát rábírná szerződészerű kötelezettségének teljesítésére, a viaduknak rendbehozatalára, hogy a régi formájában, mindenféle közlekedésre mihamarabb használható legyen. Addig is pedig, amíg ezt megcsinálják, hozzák rendbe a viadukot annyira, hogy az gyalogos és biciklis közlekedésre újból használható legyen. Mindkettő igen fontos közérdek, mert a forgalomnak megnehezítése és elterelése nagyon sok üzlet exisztenciájában támad meg, anélkül, hogy a károkat akár az adók kivetésénél, akár pedig a mostan beharangozott drákói behajtásoknál figyelembe vennék. Megköszönve a közreadást, mély tisztelettel:

a Mossóczy-telep lakosai.

Letette az esküt Aradmegye

Dr. Lázár Agoston beiktató beszéde --- Jövő héten lesz új vezetősége az interimár-bizottság első ülése --- Teljes nyilvánosság előtt folynak a bizottsági ülések.

Aradmegye új vezetősége ma tette le hivatali esküjét a megyei prefekturán Lázár Agoston dr. megyei prefektus kezeihez. Pontosan délelőtt 11 órakor vonultak fel a bizottság tagjai: *Bustea Cornél dr.* kisjenői ügyvéd, *Laza Romulus dr.* világi ügyvéd, *Ursutiu Avram dr.* pécskai ügyvéd, *Popovici Mózes* kurtosi kispálya, *Vladislav Cornél dr.* ügyvéd, *Bogdan Pál* jószáshelyi kispálya, *Petz Gyula dr.* ujaradi ügyvéd, *Takácsy Miklós* földbirtokos és *loji Adrian* szabadhelyi kispálya.

Az új megyei interimár-bizottság installációja minden különösebb formalitás nélkül zajlott le. Lázár Agoston dr. a beiktató-beszédnek elmondása után bemutatta a bizottsági tagoknak a megye tisztviselőkarát, majd ezzel az egész installáció véget ért. Az Aradi Köz-

A Semmitőszék felmentette dr. Cucu Vazul városi főorvost

Két fórumot járt meg a főorvos felelőssége --- Egy névtelen levél következményei

A bucaresti-i semmitőszék teljes tanácsa egy hosszasan húzódó perben hozott döntést a tegnapi nap folyamán. A semmitőszék teljes tanácsa június hó 16-ára tűzte ki Aradváros főorvosának, Cucu Vazul dr.-nak ügyét, amelyet le is tárgyalt, fölmentvén a megvádolt városi főorvost a vád és annak minden következményei alól.

A hosszadalmas ügyben az előzmények csaknem két évre húzódnak vissza, amidőn egy névtelen feljelentés alapján hivatalból vizsgálat indult Cucu Vazul dr. városi főorvos ellen. Mint ismeretes, a főorvost azzal vádolta meg névtelen följelentője, hogy illegitim bírsággal

sújtotta a pécskai kenyérárusokat, akik kenyereiket az aradi piacon hozzák forgalomba. A törvényszék már első fokon nem találta beigazoltnak a vádat, de a feljelentő felelőssége folytán a temesvári tábla elé került az ügy, amely Cucu dr.-t elmarasztalta. Aradváros főorvosa természetesen felelőszett a táblai ítélet ellen és a bucaresti-i semmitőszék több tárgyalási dátumot is kitűzött már a hosszadalmasan elhúzódott ügyben, míg végre a teljes semmitőszéki tanács elé kerülhetett. A semmitőszék teljes tanácsa rehabilitálta az ok nélkül meghurcolt aradvárosi főorvost és végső fokon felmentette a névtelen denunciansok vádjai alól.

Kalandorregénybe illő bigámia-per egy aradi házasságból

Mag Sándor földbirtokos különös házassága Bene Izabella aradi kaszirnővel — Mámoros leánykérés a Fekete Sas kávéházban — A tanasztikus bigámia-per tárgyalása a szegedi törvényszék előtt

Kalandorregénybe illő, rendkívül érdekes bigámia-perben tartott fő tárgyalást a szegedi törvényszék. A bűnügy előzményei Aradon játszódtak le 15 évvel ezelőtt. Mag Sándor jelenleg kevermesi földbirtokos akkor még csak alig 18 éves gyerekifjú volt. Névnepja alkalmából a volt Boczkó-uccai „Feketesas” kávéházban parázs mulatozást rendezett baráti körben. Fogyott a bor, emelkedett a jókedv, majd hajnaltaiban a fiatal Mag Sándor mámoros fejjel hevesen udvarolni kezdett a kávéház szép kaszirnőjének, Bene Izabellának...

Három nap, három éjszaka tartott a mulatozás és a fiatal ember mindjobban beleszeretett a szép Izabellába, akinek kezét szabályszerűen megkérte barátai előtt. Igaz, hogy ekkor már szinte az eszméletlenségig mámoros volt — nem annyira a szerelemtől, mint inkább a nehéz boroktól. — Bene Izabella ekkor melegiben karonfogta a mámoros ifjút és elcipelte az anyakönyvvezetőhöz, ahol meg is kötötték a házasságot.

Mag Sándor a „Feketesas”-ban lezajlott mulatozás után lefeküdt és kialudta mómorát. Másnap pedig hazautazott Kevermesre szüleihez, akiknek ott nagykiterjedésű birtokaik voltak. A fiatal ember úgy elfelejtette a házasságot, mint az átmulatozó éjszakákat és megmósult. 1921-ben oltárhoz vezette menyasszonyát, Hagyal Matildot. A fiatal pár zavartalan boldogságban élt öt esztendőn keresztül, mindaddig, amíg egy szép napon levél érkezett a szegedi hatóságok címére. A levelet Bene Iza-

bella írta, aki elmondotta benne, hogy ő Mag Sándor törvényes felesége.

A hatóságok azonnal megindították a nyomozást, mert zsarolási manővert gyanítottak az ügy mögött. A nyomozás szálai Aradra vezettek, ahol kétséget kizáróan bebizonyosodott, hogy Mag Sándor 1917-ben törvényes házasságot kötött Bene Izabellával, majd kiderültek sorra a vigjátékba illő események.

A törvényszék annakidején azzal függesztette fel a bűnvádi eljárást, hogy Mag Sándor megkísérli a házasság érvénytelenítését. Ekkor megindult a hájsza a szép kaszirnő után, azonban hét év alatt nem sikerült megtalálni.

Ilyen előzmények után tárgyalta ma hétévi szüneteltetés után Mag Sándor bigámias ügyét a szegedi törvényszék. Mag Sándor újra hangoztatta, hogy az eszméletlenségig részeg volt az aradi mulatozás után. Ismét kérte, hogy a bíróság függesztesse fel a bűnvádi eljárást. A bíróság végül helyt adott a földbirtokos kérelmének, felfüggesztette a bűnvádi eljárást, de meghagyta Mag Sándornak, hogy 60 nap alatt adja be a házasság érvénytelenítése iránti keresetét.

Julius elsejéig kell befizetni az üzleti könyvek felemelt illetékét

Ötven banival emelték a lapok bélyegilletékét

Az összes vállalatok és kereskedők, akik a kereskedelmi törvény értelmében könyvek vezetésére vannak kötelezve, a pénzügyminisztérium rendelete alapján, minden feltekertett könyv lapja után 4 lej 50 banit kötelesek illeték címén leróni. Néhány héttel ezelőtt újabb miniszteri rendelet az üzleti könyvek lapjai után fizetendő díjat 50 banival, azaz öt lejre emelte fel. A pénzügyigazgatóság ennek a miniszteri rendeletnek az alapján felhívást intézett az összes érdekelt aradi kereskedők-höz és iparvállalatokhoz, hogy az utólag életbeléptetett különbözet összegét fizessék be a pénzügyigazgatósághoz. A felhívás dacára azonban csak nagyon kevés kereskedő tett eleget fizetési kötelezettségének s most egy újabb miniszteri rendelet alapján, a befizetési határidős a pénzügyigazgatóság július hó elsejében állapította meg. Mindazon kereskedők és iparvállalatok ellen, amelyek az új határidőig nem fizetik be ezt a különbözetet, az illeték-ügyosztály a törvényben meghatározott büntetéseket rója ki.

löny munkatársa az installáció befejezte után felkereste Lázár Agoston dr. megyei prefektust, akit olvasóink számára a következő nyilatkozatot tette:

— Az új interimár-bizottság ma letette hűség esküjét az uralkodó és az ország törvényeinek tiszteletbentartása mellett. Az új megyei vezetőség a jövő héten ül össze első ízben tanácskozássra; az első interimár-bizottsági ülés kedden délután 5 órakor fog lezajlani.

— Az interimár-bizottság működése a legteljesebb nyilvánosság mellett fog folyni — jelentette ki Aradmegye prefektusa. — Az ülések után bármikor készséggel állok a sajtó képviselőinek rendelkezésére, akiket minden egyes esetben magam fogok informálni az interimár-bizottság hozott határozatairól.

SPORT KÖZLÖNY

Pernyertések lettek az ügyvédek a gyengén operáló orvosok ellen

Ügyvédek—Orvosok 4:2 (1:0)

Rég nem látott nagy érdeklődés mellett, mintegy 30 főnyi lelkes publikum asszisztálásával indult meg az orvosok és ügyvédek élethálál harca a futball-labda körül. Bozgan bíró sipjelére az orvosok kezdik a játékot és azonnal támadólag lépnek fel, de az ügyvédek jól védekeznek. Nem csoda, a kenyérük — jegyzi meg valaki a tribünön. Bonciocat szép lövése alig kerül el a kaput, majd az ügyvédek is „szóhoz jutnak”. Crasnic vezet a támadást, de Steiner, az orvosok kapusa „röntgen” szemével látja a helyzetet és bravúrosan paríroz. A 10. p.-ben Crasnic átadásával Weininger jól megy el és éles lövése védhetetlen (1:0). Az orvosokat a gól láthatólag deprimálja, de lassan megemberelik magukat és a 16. p.-ben Bonciocat szép lövését Toml kapus nem tudja fogni, de a mögötte álló „vicekapus”, Tripa mérnök kornerra tolja a biztos gólnak látszó labdát. Az orvosok erősen reklamálnak, levonulással is fenyegetőznek, majd küldöttséget menesztenek a bíróhoz, hogy a gólt adja meg, de Bozgan bíró hajthatatlan marad. A félidőnek, mely 30 percig tartott, említésreméltó eseménye még Bonciocat szép kapufalövése. Mintegy 10 percnél szünet után folytatódik a játék és az ügyvédek fölénye most már szemmel láthatóvá válik. Vatianu és Crasnic vezetik a támadásokat és az 5. p.-ben Crasnic egyéni játék után védhetetlen gólt helyez az orvosok szentélyébe (2:0). Az orvosok csak védekeznek, de nem tudják megakadályozni Feiner újabb gól-

ját a 11. p.-ben (3:0). Salamon, az ügyvédek jobbszélsője most megelégedi a dicsőséget és elhagyja a pályát. Az ügyvédek ennek következtében természetesen még nagyobb fölénybe kerülnek és a 20. p.-ben Vatianu bombagólja utat talál Steiner hálójába (4:0). Az ügyvédek ugyilatszák megelégedték az eredményt és lazálnak, ami megbosszulla magát, mert az orvosok, akik láthatólag jól bírták az iramot, fölénybe kerülnek és a 32. p.-ben Petrovics a 16-oson belül nem minden szándékosság nélkül hendszet vét. Természetesen 11-es. Az ügyvédekkel „lehet beszélni” — jegyzi meg valaki maliciózan, a szándékos kezelésre célozva. A 11-esnek Botts áll neki és a labdát éles „met-széssel” a balsarokba küldi (4:1). Az orvosok most néhány eminens helyzetet hagynak kiaknázatlanul, de az utolsó percben (a második félidő 45 percig tartott) Tiriac révén sikerül még egy gólt kaparni az ügyvédek kapujába (4:2).

A győztes csapat minden egyes tagja tudása legjavát szolgáltatta, főleg azonban Chiral a hátsó formációkban és Weiniger, valamint Crasnic a csatársorban játszottak igen jól. Az orvosok csapatában Steiner kapus kitűnően debütált. Kivüle Wolfner, Demeter és Bonciocat játszottak dicséretreméltóan. Bozgan bíró kitűnően, pártatlanul látta el nehéz feladatát és hogy azt sikerült jól megoldani, abban nagy része van Oravetz határbírónak is, aki minta-határbíráskodást produkált.

Románia bajnokcsapata Aradon

Az UDR komplett csapattal mérkőzik hétfőn az AAC ellen — Pontosan egy évvel ezelőt játszottak a resicaiak Aradon

Hétfőn ismét nagy sport attrakcióban lesz része a sportközönségnek. Ugyanis az AAC vezetőségének sikerült lekötnie a resicai UDR-t, amely vasárnap Temesvárott a Gloria CFR-el mérkőzik a nyugati liga bajnokságának döntőjében. A kitűnő resicai együttes az elmúlt év nyarán szerepelt utoljára Aradon az országos bajnokságért folyó küzdelmek során, amikor is a Gloria CFR-t, Arad bajnokát 6:1 arányban fölényesen legyőzte, sőt a további mérkőzések során a büszke országos bajnoki címet is sikerült kivívniuk. A csapat azóta mit sem változott, nagy játékerőt képviselő együt-

tes, amely az országos bajnokságnak idén is legjogosabb aspiránsa. A resicaiak végleges összeállítása még nem ismeretes, de előreláthatólag ugyanazzal a csapattal jönnek át Temesvárról, amellyel a Gloria ellen állnak ki és pedig: Damascsek—Pomacsek. Győri—Bundy. Szépe, Kilianovits—Moise. Lakatos, Ploesteanu, Keller, Fibisan. Az AAC teljesen pihent, legkomplettebb csapatával áll ki nagynevű ellenfele ellen és így a mérkőzésen szép játékra és nagy küzdelemre van kilátás. Sportkörökben élénk érdeklődéssel tekintenek a resicaiak vendégjátéka elé.

Összeállították az AAC oldboy körmérkőzésen résztvevő csapatokat Az ünnepségek hat órákor kezdődnek — A futballmérkőzéseket a zászlószentelés követi

Az AAC oldboyok 20 éves jubileumára nagyban készülődnek az érdekeltek. Az AAC pályán már hat órákor megkezdődnek az ünnepségek, amelyet a futball-mérkőzések követnek. Fél hét órai kezdettel kerül lejátszásra a Sporthirlapírók és az AAC Kakasok, az ugynevezett Fekete csapat közötti mérkőzés. A két együttes a következő összeállításban vesz fel a küzdelmet: Sportújságírók: Stengl—Kárpáti I., Czako—Bérczi, Kárpáti I., Weinberger—Polaretzky, Bodnár, Boros, Carabell, Breitbarth. — AAC Kakasok: Mondok—Singer, Pfeifer II.—Havas, Horváth, Kornis—Halmos,

Jarmatzky, Dreschler I., Dreschler II., Czégka. — Az első mérkőzés után kerül sor az AAC oldboy, a Bombaszivarok és az Evezős válogatott közötti összecsapásra. A két csapat: Oldboyok: Horváth—Csenka, Pfeiffer I.—Baky, Pálty, Fáy—Duffner, Pálincás, Gencsi, Kell, Auer. — Evezős válogatott: Szerényi—Borstein, Czuker—Fritz, Szalay, Havas—Unser, Adler, Weisz, Deutsch, Farsangh.

A nagy érdeklődéssel kísért mérkőzések után kerül sor a zászlóavatásra, amelyet a társasvacsora követ.

Megjelent

Dr. Széll Lajos és Dr. Parecz György fordításában

A konverziós törvény végrehajtási utasítása

magyarázatokkal és kérvény-mintákkal. Ara 50 lej.

Kapható: az Aradi Közlöny kiadóhivatalaiban.

A Vulturil hármás csapat megérkezett Aradra

A Camarasescu-kupa küzdelmek során — mint már azt közöltük — az AKE ellenfele a lugosi Vulturii. A lugosi egyesület hármás csapata: Hamburger, Deutsch és Fischer pénteken este megérkeztek, hogy a fontos küzdelemre való tekintettel pihenten vegyék fel a küzdelmet az aradi játékosok ellen.

A kupaküzdelem végső programját már összeállították. Eszerint fél 6 órákor kerül sor az első singlire, amely a lugosi első és az aradi második között fog lefolyni, fél 8-kor a lugosi második és az aradi első küzdelmére kerül sor. Vasárnap délelőtt fél 11-kor a lugosi első és az aradi első találkoznak, délután fél 6-kor a lugosi második és az aradi második küzdelmére kerül a sor, míg a döntő jellegű férfi párost fél 8-kor játszik le. Az egyes küzdelmek három nyert settre mennek. Az AKE egészen olcsó, 20 lejcs belépődíjakat állapított meg, úgy, hogy mindenkinek alkalma lesz a nagyszerű küzdelmeket végignézni.

O Véget ért a búcsúest-i teniszverseny. Az eszések miatt megszakadt nemzetközi teniszverseny véget ért, amelynek eredményei: Férfi egyes: Bunea, Réti—Botez, Cantacusino 6:2, 3:6, 6:1, így tehát a döntő megnyerésével a Bunea—Réti összetételű pár a bajnok. Vegyes páros: döntő, Adamoff, Castori—Lenos, Xydis 6:2, 8:6.

O Uj balszélső a „Ferencváros”-ban. A Ferencváros balszélsőjének, Kohutnak lábsebesülése súlyosabbnak bizonyult, mint előrelátható volt és így a magyar bajnokcsapat új balszélsőről kell, hogy gondoskodjék. Valószínűleg Serényi, a Kispeszt kitűnő szélsőjét fogják szerződtetni, de szó van arról is, hogy az amatőr FTC balszélsője, Kemény kerül a csapatba.

O Centert szerződtet a bécsi Vienna. A bécsi proficsapat erősen készülődik a Középeurópai Kupameccsre és új centercsatárt akar szerződtetni. Amerikából ugyanis visszatért a bécsi Hakoah volt játékos, Wortmann és a bécsi lila-fehérek most az Amerikát járt Hakoah-játékosokkal tárgyalnak és valószínűleg az Ujpest elleni kupamérkőzésen már Wortmann fogja a Vienna csatársorát dirigálni.

Katonai felhívás

az 1881—1900 között született állampolgárokhoz

Az aradi Cercul de Recrutare (Hadkiegészítő Parancsnokság) közli az alábbiakat:

A honvédelmi minisztérium rendelkezése alapján, mindazok az 1881—1900 között született, vagyis 1903—1922. korosztályhoz tartozó férfiak, akik a csatolt területeken laknak és katonai ügyük még rendezetlen, annak végleges elintézése végett, irataikat október 1-ig juttassák el az illetékes hatóságokhoz. Így tehát mindazok a fentnevezett születésűek, akik mind a mai napig nem lettek a román hadseregbe besorozva, a következő okmányokkal jelentkezzenek az aradi Hadkiegészítő Parancsnokságnál:

Születési és állampolgársági bizonyítvánnyal. Abban az esetben, ha valakinek nincs meg a születési bizonyítványa és azt nem tudja megszerezni, úgy ahelyett házassági bizonyítványát prezentálhatja.

Azok, akik nincsenek felvéve az állampolgársági listába, kötelesek igazolni, hogy időközben nem folyamodtak valamely idegen ország állampolgárságáért.

Az 1899. és 1900-ban született hadkötelesek a születési és állampolgársági bizonyítványok mellett, még az osztrák-magyar hadseregben végzett katonai szolgálatuk bizonylatát is be kell, hogy mutassák.

A Hadkiegészítő Parancsnokság ezúton ismételtlen figyelmezteti mindazokat, akik bármilyen okból kifolyólag még nem lettek a román hadseregbe besorozva, vagyis katonai kötelezettségeiknek még nem tettek eleget, hogy október elsejéig feltétlenül intézzék el ügyüket, mert ez az utolsó, a minisztérium által engedélyezett terminus. Akik pedig október 1-ig bejárólag nem jelentkeznek irataikkal együtt, azok katonaszökevényeknek tekintendők és a törvény értelmében 3 évi katonai szolgálatra lesznek behíva.

Tartózkodási engedélyhez külföldi utlevelek hosszabbítását **Künstler Vizumiroda intézi** Arad, Buiev. Reg. Maria 24.

Ön árdrágító!

Ha nem fogyaszt kizárólag csak

Aromát vitamindusliptói forró

Ara kicsinyben **Ia Lei 50 kg., II. r. Lei 30 kg.** Kapható mindenütt.

„AROMÁT” Tejtermék Speciális

Üzem és üzlet
v. Asztalos Sándor u. 3.

Hirdessen

a 47 éve fennálló

Aradi

Közlönyben

Kalácsa gyógyfürdő

Természetes 39 fokos kénes, jódos, szénsavas víz. Páratlanul gyógyít: rheumát, köszvényt, idült ízületi gyulladást, ischiást, bénulást, különféle krónikus nőibajokat. Ivókúra, olcsó jó koszt, kényelmes lakások, új vendéglős. Temesvár-aradi vasutvonal, Temesvárról pedig közvetlen autóbuszjárat. Prospektussal készséggel szolgál: **Keller fürdőigazgató, Kalácsa.**

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Repülőbélyeget kell fizetni

a pezsgő, parfóm és a sorsjegyek után is

Ujabb miniszteri rendelet a repülőbélyegek további alkalmazásáról — Az egy és két lejes bélyegek használatában nem történik változás — Azokra az okmányokra, amelyek különben sem bélyegkötelesek, nem kell repülőbélyeget ragasztani

A bélyegtörvény kiegészítéseként a pénzügyminiszterium ma rendeletet küldött az aradi pénzügyigazgatóságához, amely a repülőbélyegek alkalmazására vonatkozólag tartalmaz újabb intézkedéseket. Egyik korábbi miniszteri rendelet alapján az *Aradi Közlöny* megírta, hogy 4 és 5 lejes repülőbélyeget is forgalomba helyez a pénzügyminiszterium, amelyeknek alkalmazására vonatkozólag érkezett le ma miniszteri rendelet. Az eddigi forgalomban lévő egy és két lejes repülőbélyeget ugyanúgy kell alkalmazni, mint ahogy azt a korábban kibocsátott rendelet szabályozta. Repülőbélyeget kell azonban a jövőben alkalmazni minden pezsgősüveg után, melyeket akár éjjel, akár nappal vendéglőkben vagy más nyilvános helyiségekben bontanak föl. A repülőbélyeg alkalmazása kötelező akkor is, ha az italt a helyiségen fogyasztják el és belföldi pezsgő után husz lej, külföldi pezsgő után pedig 30 lej értékű repülőbélyeget kell fizetni. Minden más külföldi szeszessel után üvegenként 40 lejes repülőbélyeg rovendó le.

Kötelező a repülőbélyeg alkalmazása a *parfóm és toalett-cikkeknél is* s amennyiben azok belföldi gyártmányok, 50 lej eladási árig egy lej a repülőbélyeg, 50—200 lejig 2 lej, 200 lejen felül pedig 5 lej. Külföldi szappan és toalett-cikkeknél a belföldi gyártmányokra

megállapított repülőbélyeg értékének kétszeresét kell alkalmazni.

Repülőbélyeget kell ragasztani a sorsjegyekre is a következő értékekben: ha a sorsjegy egy nyolcad értékű, a repülőbélyegnek 1 lej értékűnek kell lennie, egy negyed sorsjegynél 2 lej a repülőbélyeg, fél sorsjegynél 4 lej, míg egész sorsjegynél 10 lej.

A rendelet utasításokat tartalmaz arra is, hogy a kávéházakban, klubokban és mindazon helyeken, ahol kártyajátékokat folytatnak, a játékhoz felhasznált kártyacsomag után husz lej repülőbélyeget kell fizetni.

A most leérkezett rendelet egyik legfontosabb intézkedése az, hogy a miniszterium szerint mindazokra az okmányokra, amelyekre a bélyegtörvény rendelkezése szerint okmánybélyeget nem kell ragasztani, egy korábbi rendelet ugyan olyan intézkedéseket tartalmazott, hogy az egy, illetve két lejes repülőbélyeget kell alkalmazni, minden okmányra, arra való tekintet nélkül, hogy azok bélyegkötelesek-e vagy sem. Tekintettel arra, hogy az egymásnak ellentmondó rendelkezés esetleg félreértésre adhat alkalmat, az aradi pénzügyigazgatóság bélyegilletékosztálya táviratilag fordult a miniszteriumhoz arra vonatkozólag, hogy a két rendelet közül melyiket kell a gyakorlatban alkalmazni.

= Az aradi hetipiac árai. Tojás darabja 0.90—1 lej, sovány liba párja 140—160, kövér liba 300—340, sovány kacsza 60—70, kövér kacsza 100—120, csirke 35—50, tyuk nagyság szerint 80—90, tehénturó 8—10, juh turó 28—30, vaj 70—80, tej 4—5, tejfel 20—25, ke 3, bab 5—6, burgonya 3—7, hagyma 10—12, fokhagyma 15—20, uborka 3—7, cseresznye 5—12, savanyu káposzta 4—5, paprika párja 1 lej. Terményárak: Buza q. 300—310, árpa 260—270, zab 280, tengeri 230—240. Élőállatok: Szarvasmarha kilogrammja 7—8, borjú 12—13, sertés 10—14. Takarmányárak: Széna q. 150—160, lucerna 190—210, szalma 30—40 lej.

= Tarifaváltozás a vasutnál. Bucurestiből jelentik: A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, amelyben a kenyér, péksütemény, füstölt hús, vágott baromfi, élő sertések, bárányok, tej, turók, zöltségek, szárított gyümölcsök vasuti szállításánál ugyanazt a tarifát alkalmazzák, amely általában az élelmiszerekre vonatkozik. Kivételt képeznek a konzervek, amelyeket külön tarifa alapján szállít a vasut.

A szerkesztésért
STAUBER ISTVÁN
felel.

Negyvenhét millió lej a Resica-művek mult évi tiszta jövedelme

Az elmaradt 2 milliárdos rendelés dacára haszonnal zárult az üzletév.

Resicáról jelentik: A Resica-művek igazgatósága a napokban hozta nyilvánosságra, hogy 1931-ben negyvenhétmillió lej tiszta jövedelme volt. A Resica-művek telepein valamikor huszonkétezer munkás szorgoskodott, ma pedig alig ötezer a munkások száma. A vállalat ilyen nagyarányú visszaesés ellenére is még mindig negyvenhétmillió lejt jövedelmezett. A mostani tavasz javulást íért, amennyiben a Resicának körülbelül két esztendő teljes üzem melletti munkát helyeztek kilátásba. Ez a kétmilliárdos megrendelés azonban elmaradt. Az ok: részben a költségvetési redukció az államnál, részben pedig a kormányválság és nyomában a változás.

= Csereültet a magyar lisszettel. Budapestről jelentik: A lisszéli visszaesésére való tekintettel a Magyar Nemzeti Bank engedélyt adott arra, hogy a magyar lisszet a külföldi országokkal való csereültetekre is felhasználják. Első lépésként engedélyt adott arra, hogy száz vaggon lisszet Norvégiába szállítsanak rotációs papír ellenében.

NYILTELI.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget

ÉRTESETÉS!

Üzletemet áthelyeztem a Teleky-uca 20. szám alá, ahol elsődrendű kiszolgálás, olcsó árak mellett áll t. felcim rendelkezésére. Munkanélkülieknek kedvezmény.

Koreck, borbély.

Emelkedtek a román kölcsönkötvények a külföldi tőzsdéken

Hausse volt a német papiroknak is.

Bucurestiből jelentik: A Banque de Paris et des Pays-bas hivatalos kommunikét adott ki a párisi lapoknak, amely szerint Románia rendelkezésre bocsátotta a külföldi kölcsönkötvényeinek beváltásához szükséges összeget. A szelvények kifizetése augusztus elsején kezdődik.

A hirre ismét nagyarányu hossz keletkezett a tőzsdéken a román kölcsönkötvényekben. A bucaresti-i tőzsdén az árfolyamán 44.50-re emelkedett, míg Párisban 1060-al jegyezték a kölcsönkötvényeket, ami négyszáz pontos emelkedésnek felel meg. New-Yorkban tízenny pontoss emelkedés volt.

A new-yorki tőzsdén különben általános hossz volt és a német értékpapiroknak is emelkedés állott be. A kedvező hangulat a lausanne-i konferenciával kapcsolatos híreknek köszönhető, amelyek szerint hamarosan létrejön a megállapodás Németország és Franciaország között.

őzv. Sándor Jakabné

szül. Werner Ernesztin

folyó hó 17-én — miután nemesen érző szíve utolsót dobbant, — örökre eltávozott körünkől.

Drága halottunkat s hó 19-én, vasárnap délelőtt 11 órakor temetjük az Izraelita temető halottasházából.

Az örök békeesség legyen veled!

Sándor Dénes	Mahler Ignácné, Dóra
Sándor Arthur	őzv. Pártos Adámné,
Sándor Iván	Bella
Takács Marcellné	őzv. Tarján Lajosné,
sz. Sándor Rozsinka	Irón
Krausz Lipótné	testvérel
sz. Sándor Lenke	Kálmán Lajosné,
gyermekel	Margit
Sándor Dénesné	Dr. Singer Jenőné,
sz. Bíró Irma	Erzsi
Sándor Arthurné	unokahugal
sz. Neuwelt Irma	May R. Miksa
Sándor Ivánné	unokabecse
sz. Mösner Eszti	Krausz Miklós
ményei	Takács Zsuzsika
Krausz Lipót	Krausz Annus
Takács Marcell	őzv. Sándor Dénes
vejei	Sándor Lajos
	unokái

(Minden külön értesítés helyett.)

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk, Minden szó 4 lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 40 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Apróhirdetéseket este 10 óráig vesznek fel az Aradi Közlöny kiadóhivatalai. - Telef.: 151

ALKALMAZÁS.

SZAKACSZNÉ állást keres asonnal, vidékre is megy. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1967

LAKÁS.

KIADO a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Bővebbet: az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, a Minorita templommal szemben. 800

EGYSZOBÁS, konyhás lakás főtéren kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, a Minorita templommal szemben. 200

KETSZOBÁS, konyhás I-ső emeleti lakás a Szabadság-tér sarkánál kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, a Minorita templommal szemben.

Nagy üres szobát

butorleraktározás céljaira keresek vasúthoz közel. Ajánlatokat a Központi Szálloda portásához kérek.

Keresek butorozott szobát

teljes ellátással 3 személy részére. Ajánlatokat a Központi Szálloda portásához kérek.

VÉTELES ELADÁS.

DIO, PAPIRHÉJU olcsón, 50 kg-os tételekben is eladó. **GARAI, P. Avram Iancu** No 15. 1960

GUMMICSÖVEK kertlocsolásra, 25-30 folyómétert, kitűnő állapotban, keresek, ármegjelölését kérem. Címeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 200

EZÜST-TÁRGYAK, márkás porcellánok, intarziás antik szekerek, komódok, vitrinek, festmények, nyest toa, ebédlő, háló, szalonberendezések, zongorák, hegedűk, 12-es és 6-os ezüst evőeszközök, üveg és porcellán servisék, tükrök, paraván, asztalok, székek, könyvszekrények, gramofon, perzsa és gyári szőnyegek, órák, ókszerék, dísz tárgyak, zúrazstál stb. eladók. **SALGONE** bizományi üzlete Str. Horia 1. (Széchenyi-uca) Neuman-palota. 1000

GABY-kalapszalón, Arad.

Átalakítások 50 lejért készíttetnek.

Legújabb
szo-
ma-
modellek

110

lejtől megérkeztek
Arad, Bul. Rag. Ferd.
II. (József thog-ut)

TISZTA MOSOTT RONGYOT gépek tisztítására kisebb tételben keresünk megvételre. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 100

ÚJ ÜZLETBERENDEZÉS jutányos áron eladó. Megtekinthető: Bul. Rag. Maria 19., házmeztérnél.

KÉRNEK jó írógépeket, Batiz üvegeket, ezüst tárgyakat, antik és modern bútorokat, komplett szobaberendezéseket, dísz tárgyakat, gyári és keleti, valamint helyben készített perzsa szőnyeget, antik márkás porcellánokat, márkás festményeket stb. **SALGONE** bizományi üzlete, Str. Horia 1. (Széchenyi-uca) Neuman-palota. 1000

INGATLAN.

ELADÓ ÜZLETHÁZ, tőkebefektetésre alkalmas, családi okokból, áron alul. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1960

ÜZLETEK.

Beraktározást

nagyon olcsón, száraz, betonozott emeletes raktárházunkban olcsón vállalunk. „COMISIO”, Bul. Regele Ferdinand 21. szám.

BUDAPESTEN

az új „NEMZETI SZALLODA”

a Hungaria Nagyszállója vezetése alatt megnyitott
Központi Iekvés (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben.
TELEFON: J. 320-30.

Minden modern kényelemmel berendezve.
Kitűnő étterem! Polgári árak! Dreher sörcsarnok!
A vidéki társaságok találkozó helye!

RÁDIÓ KÖZLÖNY

Rovatvezető: Sztolár Jenő

A rádió működése

A rádiólámpa szerkezete

(6. folytatás)

Már Edison észrevette, hogy ha egy rendszer izzólámpába (az izzószálon kívül) egy másik elektródot is helyezünk, s az izzószál és az új elektrod köré egy cca 50-60 volt feszültségű batteriát kapcsolunk, a lámpán keresztül mindaddig áram fog keringeni, míg a szál izzik. Ha a lámpa izzószálának áramát kikapcsoljuk, vagyis a szál izzása megszűnik, az áram keringése is megszűnik. Ezt a jelenséget, mivel Edison észlelte először, „Edison-effektusnak” nevezzük.

Hogyan lehetséges, hogy az áram az izzószál és a másik elektrod (az anód) között keringjen, amikor semmi kapcsolat nincs köztük?

Magyarázatát az elektronmozgással sikerült megadni. Minden anyag több, vagy kevesebb elektront tartalmaz. Az izzószálban lévő elektronok az izzítás következtében, kilépnek és körülötte helyezkednek el. Az izzószál és az új elektrod, az anód közé kapcsolt batteria, amely a pozitív sarkával csatlakozik az anódhoz, azt pozitív töltéssel látja el s így az az elektronokat magához vonzza. Ezek az elektronok zárják aztán a batteria áramkörét. Ha ellenben a batteria negatív polusát kapcsoljuk az anódhoz, áramlás nincs, mert a negatív töltésű anód a negatív elektronokat taszítja és ekkor az izzószál és az anód közötti teret az elektronok nem töltik ki.

A lámpa igazi jelentőségét azonban csak akkor érte el, amikor az amerikai de Forest az anód és a fűtőszál közé, még egy harmadik elektródot helyezett: a rácst.

(Folytatjuk.)

Az új francia állomás „Poste Parisien”, amely 328.2 m. hullámhosszon dolgozik, 60 kv. erősségű s nálunk nagyon jól hallható. Ez a harmadik adóállomás, amelyet Párisban állítottak fel.

Rádió műsor

— Romániai adószállítás. —

SZOMBAT, JUNIUS 18.

Bucaresti. 13. Gramofon. 18. Sibiceanu-zenekar. Könnyű és román zene. 20. Rádiógyetem. 20.40. Gramofon. 21. Rádió-énekkar. 21.45. Rómán kardalok. 22. Luca-zenekar. Román zene. — **Budapest I.** 11.15. Az államrendőrség zenekarának hangversenye. 2. Déli hangverseny. 2.05. Hangverseny. 6. A „Rádió Élet” gyermekjátékszórója. 7. Szalonzenekari hangverseny. 8.45. Gramofonhangverseny. 9.45. Rádió amatőr posta. 10.20. Zoltán Irén hangversenye. Zongorán kísér Kósa György. 11. Szerenád a bécsi Józsefplatzon. A bécsi filharmoniai társaság és az állami Opera kórusának hangversenye. Majd: Sovánka Nándor és cigányzenekarának hangversenye a Baross-kávéházban. Budapest II. 9.45-10.20. Gramofonhangverseny. — **Bécs.** Weisszenekar. 15.45. Kurz Selma-gramofonlemezek. 19. Máthé Dávid táncokara Edlinger Róbert és Ernst Wolfgang énekével. 21.30. Hangverseny. Közreműködik Kiurina Berta. 23. A bécsi filharmonikusok és a városi opera kara. Közvetítés a József-térről. Majd: Hügelzenekar a Lehar-teremből. — **Belgát.** 13. Gramofon. 14.05. Rádiózenekar. 19. Rádiózenekar. 21.30. Dávid Szófia énekesnő operafáriákat ad elő. 22.55. A királyi gárda hangversenye. Utána: Vendéglői zene. Berlin. 18.05. Népszerű hangverseny. 21.10. Vonósnégyes. Utána: Táncczene. — **Breslau.** 18.30. Szórakoztató zene. Utána: Táncczene. — **Hellsberg.** 18. Szórakoztató zene. 21.30. Tarka-est. Utána: Táncczene Berlinből. **Milano.** 18.50. Szalonzene. 19.50. Táncczene. 20.05. Trieszt: Ötös. 21.05. Könnyű zene. 21.30. Gramofon. Genova: Könnyű zene. 22.25. Zenekari hangverseny. Utána: Táncczene. — **Palermo.** 22.45. Lehar: Luxemburg grófia. Operett. — **Pozsony.** 14.30. Rádiózenekar. Operettnyitányok. 20. Bábszínház. 21. Tarka-est. Utána: Cigányzene. — **Svájci Aleman adó.** 19. Kéziharmonika.

19.50. Havasi dalok. 21.30. Fuvós zene. 22. Opera- és operett-részletek. 23.45. Táncczene. — **Varsó.** 20.20. Kávéházi zene. 22. Filharmoniai zenekar hangversenye. Könnyű zene. 22.55. Zongoraverseny, Chopin műveiből. Utána: Táncczene.

VASÁRNAP, JUNIUS 19.

Bucaresti. 11.45. Karének. 13. Gramofon. 14. Gramofon. 18. Marcu-zenekar: Könnyű és román zene. 19. Marcu-zenekar. 20.40. Gramofon. 21. Rádiózenekar. 22.15. Luca-zenekar: Román zene. — **Budapest I.** 12. Református Istentisztelet. 1. Róm. kath. istentisztelet. 3. Gramofonhangverseny. 5. „Milyen pályára adjuk leányainkat”. 5.45. Dr. Bari Ágost előadása. 6. H. Sáray Elemér és cigányzenekarának hangversenye. 7. Magyar pásztorünnep. Néprajzi közvetítés Kisújszállásról. 8. A Székesfehérvári Zenekar hangversenye. 9.30. „Az öregkor boldogsága”. 9.55. Sporteredmények. 10.15. Vigjáték-előadás a Stúdióból. „A csodadoktor”. Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Bibó Lajos. Majd: Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye. Budapest II. 5-5.45. Gramofonhangverseny. — **Bécs.** 11.05. Orgona-verseny. 12.15. A szimfonikusok szórakoztató zenéje. 14. Szórakoztató zene. 14.30. Haydn-ünnep. 15.45. Mandolin zenekar. 17.30. Prágai ifvósötös. 19.05. Römischzenekar. Utána: Táncczene. — **Belgát.** 12.40. Népdalok harmonikán és dudán. 13.20. Gramofon. 14.05. Délszláv zenekari művek. 19.30. Gramofon. 21. Délszláv zenekari verseny. 22. Krisztics: Kostyana című operája Skopljéből. Utána: Cigányzene. — **Berlin.** 18.10. Fuvós zene. 20.10. Fuvós zene. 21. Német népdalok. 22. Szórakoztató zene. Utána: Táncczene. — **Breslau.** 18.35. A sziléziai dalösszövetség jubileumi hangversenye. Utána: Táncczene. — **Hellsberg.** 18. Szórakoztató zene. 20. Dalok lantkísérettel. Majd zárásig: Berlin. — **Kassa.** 12.30. Gramofon. 20.30. Falusi zene. 22.05. Táncczene a Magas-Tátrából. — **Katowice.** 19. Délutáni zene. 20.15. Hangverseny. 21.35. Gramofon. 22.10. Mossakowski hangverseny. Utána: Táncczene. — **Leipzig.** 22.20. Lehar: A vig özvegy című operettje. — **Pozsony.** 12. Gramofon. 13.10. Sétahangverseny. 18. A falusi hírség dalai. 20. Kávéházi zene. Utána: Cigányzene Turócszentmártonból. — **Svájci Aleman adó.** 18. Operett-részletek. 19. Német operarészletek. 22. Tájszólásjáték zenével. 23.45. Táncczene. Zágráb. 22. Mandolin-zenekar. 23.15. Rádiózenekar. Utána: Könnyű zene.

HIRDESSEN

a 47 éve fennálló

„Aradi Közlöny”-ben!